

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie**

Bakalářská práce

ŽIVOT A DÍLO SESTRY AKVINELY

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Elichová, Ph.D.

Autor práce: Pavlína Nevoralová

Studijní obor: sociální a charitativní práce

Ročník: 3.

2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Datum: 11. května 2007

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Markétě Elichové, Ph.D. za její podnětné rady, připomínky, metodické vedení práce, ale i trpělivost a podporu, kterou mi během celé práce dodávala.

Dále děkuji sestře Akvinele Loskotové, zakladatelce a bývalé ředitelce Domova svaté Rodiny, všem pracovníkům Domova, klientům a jejich rodičům, bez nichž by tato práce nevznikla.

Mé velké poděkování rovněž patří všem Školským sestrám z kongregace de Notre Dame za jejich podporu, cenné rady a náměty k této práci.

Na závěr děkuji všem ostatním, kteří mě při přípravě bakalářské práce inspirovali, kteří mi radili, pomáhali a povzbuzovali mě.

OBSAH

ÚVOD	6
1. KONGREGACE ŠKOLSKÝCH SESTER DE NOTRE DAME	8
1.1 Historický vývoj	8
1.2 Organizační struktura	15
1.3 Charakteristika	16
1.3.1 Základní ideál.....	16
1.3.2 Modlitba v komunitě	16
1.3.3 Komunita a starost o tělo	17
1.3.4 Vzájemná zodpovědnost jednoho za druhého	17
1.3.5 Vzájemná služba.....	17
1.3.6 Lásky v autoritě a poslušnosti	18
1.4 Řeholní oděv	19
1.5 Přijímání nových členek.....	19
1.6 Současnost kongregace	20
2. ŽIVOT A DÍLO SESTRY AKVINELY	21
2.1 Dětství a mládí.....	21
2.2 Horažďovice – tajná obláčka za okupace	23
2.3 Mateřská škola Poděbrady 1946 – 1950	25
2.4 Likvidace řádů, centralizační klášter v Broumově.....	26
2.5 Ústav sociální péče v Horní Poustevně v letech 1960 – 1988.....	27
2.6 Odchod sester z Ústavu sociální péče v Horní Poustevně	30
2.7 Domov svaté Rodiny - Petřiny	32
2.8 Domov svaté Rodiny - Liboc	34
2.9 Současnost Domova svaté Rodiny	38
2.10 Současný život sestry Akvinely	40
ZÁVĚR	41

Seznam použitých zdrojů	43
Seznam zkratk	50
Seznam příloh.....	51
Příloha I - P. Petr Fourier	52
Příloha II - Blahoslavená Alexie le Clerc.....	56
Příloha III - P. Gabriel Schneider	62
Příloha IV - Fotografie - Rodný kraj sestry Akvinely	65
Příloha V – Fotografie - Ústav sociální péče v Horní Poustevně	66
Příloha VI – Fotografie - Domov svaté Rodiny Petřiny	68
Přílohy VII – Fotografie - Domov svaté Rodiny Liboc.....	71
Přílohy VIII – Fotografie – sestra Akvinela	73
ABSTRAKT	75
ABSTRACT.....	76

ÚVOD

Samotný název bakalářské práce „*Život a dílo sestry Akvinely*“ napovídá, že tato práce je ohlédnutím za životní cestou sestry Akvinely z kongregace Školských sester de Notre Dame. Dokládá, jak je možné proměnit i ty nejtěžší životní zkoušky ve službu těm nejpotřebnějším.

Mezi lidmi s postižením se pohybuji od malička. Vděčím za to především Školským sestrám de Notre Dame, obzvláště sestře Bohdance, civilním jménem Bedřiška Sedláčková, která pochází z obce Třeštice stejně jako já a která mě od dětství seznamovala se svou prací a prací Školských sester de Notre Dame u osob s postižením.

Léta plynula a já jsem se v roce 2001 ocitla na brigádě v Domově svaté Rodiny v Praze, kde mě vítala žena drobné postavy, s úsměvem na tváři, v obleku řádové sestry. Oči měla plné vlídného pochopení a z celé její bytosti vyzařoval klid, pohoda, rozvážnost i smíření. Tou osobou byla sestra Akvinela, civilním jménem Ludmila Loskotová, jež je Školskou sestrou de Notre Dame.

Celý život věnovala sociální a charitativní práci. Obětovala jí své soukromí, stala se pro ni koníčkem i přesto, že musela prožít nelehký osud, který potkal mnoho řádů a kongregací v naší nedávné historii. Patří ke generaci tvrdě zkoušené v době nacismu i v době komunistické totality, kdy s dalšími sestrami byla nucena vyměnit klášter za tovární haly a v 60. letech přijmout práci u dětí s postižením v Ústavu sociální péče v Horní Poustevně za Šluknovským výběžkem. V roce 1990 se sestra Akvinela stala zakladatelkou a po dobu třinácti let ředitelkou Domova svaté Rodiny v Praze.

Protože je to významná osobnost, která v roce 2000 byla na návrh rodičů oceněna za budování Domova svaté Rodiny v Liboci, v témže roce obdržela dne 28. října na Pražském hradě vyznamenání prezidenta Václava Havla za vynikající práci v sociální a charitativní oblasti a za zásluhy o Českou republiku a také proto, že v roce 2002 získala čestné občanství městské části Prahy 6 za celoživotní péči o osoby s mentálním a tělesným postižením, rozhodla jsem se o ní napsat tuto bakalářskou práci.

Cílem práce je prostřednictvím přehledné studie představit život a dílo sestry Akvinely z kongregace Školských sester de Notre Dame.

Tento text je ohlédnutím za její celoživotní prací u osob s postižením, zachycuje jednotlivé časové úseky jejího života a díla, který nese název Domov svaté Rodiny.

Práce vznikla především na základě archivních materiálů, dostupných kongregačních kronik a kronik Domova svaté Rodiny. Byla zde použita analýza dokumentů zaměřená na dokumenty osobní, úřední, oficiální i neoficiální. Byla zde využita kvalitativní metoda: výpovědi sester, vyprávění sestry Akvinely, fotografie osobní i fotografie z archivu paní Dagmar Hochové a paní Ing. Libuše Ramešové, ale i metoda kvantitativní zabývající se zkoumáním skupiny Školských sester de Notre Dame.

Dále je zde použita technika biografická, tj. metodologický přístup využívající osobních dokumentů a vyprávění sestry Akvinely k vystižení její životní dráhy u osob s postižením.

Jak jsem se již zmínila výše, téměř celá práce je věnována životě a díle sestry Akvinely, jejím názorům, postojům, péči o osoby s postižením apod. Tato práce se neobešla bez dotazování, jež mělo podobu biografických rozhovorů se sestrou Akvinelou a ostatními sestrami z kongregace Školských sester de Notre Dame. Podstatou rozhovorů bylo shromáždit data v bezprostřední verbální komunikaci. Rozhovory byly individuální, standardizované i nestandardizované.

Sekundární analýza sběru dat mi umožnila hlubší pohled na shromážděná data za účelem získávání nových informací. Při práci jsem studovala i zdroje masové komunikace: noviny, internet, televize, rozhlas aj. Uplatnila jsem zde obsahovou analýzu založenou na objektivním a systematickém popisu komunikačního sdělení. V textech se vyčleňují elementární významové jednotky, např. slova, osoby, které se dále kategorizují.

Během práce bylo nutné všechny získané informace porovnávat, upřesňovat a doplňovat.

Práce je rozčleněna do úvodu, dvou částí (ty se dělí na jednotlivé kapitoly) a závěru. První kapitola pojednává o kongregaci Školských sester de Notre Dame, jejího historického vývoje, organizační struktury, charakteristiky kongregace, řeholního oděvu, přijímání nových členek a současnosti kongregace. Celá druhá kapitola je věnovaná sestře Akvinele a její celoživotní charitativní práci. Pro úplnost bych chtěla podotknout, že nejsem členkou zmiňované kongregace.

V roce 2002 natočila paní režisérka Marie Šandová dokumentární film s názvem „Zlatá nit' sestry Akvinely“. Tento zvukově obrazový záznam z pořadu ČT na materiálu DVD je součástí této práce.

1 KONGREGACE ŠKOLSKÝCH SESTER DE NOTRE DAME

1.1 Historický vývoj

Kořeny Školských sester de Notre Dame najdeme v Lotrinsku na přelomu 16. a 17. století. Lotrinsko bylo částečně samostatné, k Francii je poutala jen feudální závislost území Bareois mouvant. Zeměpisná poloha vynesla mnoho zvrátů, pustošení, plenění od bojujících armád. Lotrinské hranice byly složitě členěny, jelikož državy biskupství Mety, Toul, Verduny patřily samostatně k Svaté říši římské.¹

V roce 1559 nastoupil na trůn Karel III. Lotrinský (1559 – 1608), vévoda, jenž byl nesmlouvavý ke kacírství. Za jeho vlády došlo k rozkvětu země, i když i jeho vévodství zažilo nájezdy a pustošení hugenotských vojsk, ničení vesnic, odvádění dobytka, vykrádání domů, zbídačené obyvatelstvo, zapálené kostely a opatství, čarodějnické rituály apod.²

Za úplný počátek pozdějšího společenství de Notre Dame je považován 25. prosinec 1597, kdy v chrámu v lotrinském Mattaincourt se šest dívek při půlnoční mši svaté zasvětily Panně Marii. Otec Petr Fourier (viz příloha I), mattaincourtský kněz, přijal jejich zasvěcení.³

Tím se zrodila Marina kongregace,⁴ pozdější řád Kanovniček sv. Augustina⁵ pro výchovu a vyučování dívek. Z tohoto řádu vychází proto, že Petr Fourier roku 1585 vstoupil k řeholním kanovníkům svatého Augustina v Chaumoussey. Alexie le Clerc (viz příloha II), spoluzakladatelka kongregace, společně s ostatními sestrami žila velmi chudě. Věnovaly se výchově a vyučování dívek. Tuto výchovu poskytovaly bezplatně, živily se prací vlastních rukou před i po vyučování. Vzdělávání obnášelo i praktickou výchovu pro další povolání.

V červenci v roce 1598 byla v Poussay otevřena první bezplatná škola. Alexie se stala představenou nově zřízeného domu.

---

¹ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 17.

² Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 9.

³ Srov. *100 let kongregace Chudých školských sester de Notre Dame Horažďovice*, s. 3.

⁴ Kongregace – náboženská obec, shromáždění duchovních, řádová řehole, spojení několika klášterů.

⁵ Svatý Augustin se narodil v roce 354 ve městě Tagaste v severní Africe. V mládí projevil velká nadání k vědám. Roku 371 odešel na studia do Kartága, kde poznal ženu jménem Melanie, začal s ní žít, do roka se jim narodil syn Adeodatus. Po skončení studií odešel jako učitel řečnictví do Říma a odtud do Milána. Tam nastal v jeho životě zvrát. Pod vlivem biskupa Ambrože nacházel cestu ke křesťanství. Rozešel se s družkou. V roce 387 ho spolu se synem pokřtil osobně biskup Ambrož. Po svém křtu se vrátil do Afriky, rozdal majetek a žil s několika druhy za městem. Roku 396 byl zvolen biskupem ve městě Hippo. Zemřel dne 28. října 430. Je zobrazován s hořícím srdcem, symbolem náboženské horlivosti. Často se u jeho nohou zobrazuje malý chlapec s mušlí. Srov. FLORENTOVÁ, H.; KOPECKÝ, V. *Křesťanské nebe. Poznáváme svěťce v umění a legendách*, s. 65.

Petr Fourier byl stále více přesvědčen, že i dívky mají nárok na výuku. Téhož roku v září mons. de La Valée svolal do Liverdunu shromáždění, které by prozkoumalo předběžné stanovy. Otec Fourier se tohoto shromáždění také zúčastnil.⁶

V roce 1603 byly řeholnice pozvány do hlavního města Nancy. Školy byly přeplněny, nový řád si žádal církevní schválení, jež udělil Karel Lotrinský, když 8. prosince 1603 podepsal schválení společenství. O rok později 1604 byl Fourier pozván na zasedání představených regulovaných kanovníků v Nancy. Žádali P. Fouriera, aby zřídil další školu v Pont-a-Mousson. P. Fourier nakonec vyhověl. Škola byla zřízena v roce 1605.⁷

V roce 1606 se začalo usilovat o uznání klauzury⁸ a řeholních slibů⁹ pro nové společenství. Řím to stále zamítal. V té době prožívalo společenství těžké období. Sestry neměly finance, byly zadlužené, objevily se i spory uvnitř společenství. Ale i přesto přicházely nové sestry, zvyšoval se počet škol. Biskup z Toulou po dvaceti letech činnosti podepsal stanovy kongregace. Představené domů podléhaly pravomoci místního biskupa, sestry měly sliby chudoby, čistoty, pokory a k nim čtvrtý slib, kterým se zavazovaly k vyučování. V roce 1608 vznikl ve Verdunu první dům mimo Lotrinsko, proto uznání z Říma bylo stále naléhavější. Dne 21. listopadu 1617 byla v Nancy slavnostní obláčka,¹⁰ kdy sestry přijaly řeholní oděv a jméno. Konvent¹¹ v Nancy se stal sídlem generální představené¹² a noviciátu.¹³

Dne 20. ledna 1622 v neděli zemřela Alexie le Clerc.¹⁴ Po její smrti se v Nancy vyskytly námitky proti otevření škol pro chudé dívky, kde by vyučovaly sestry s klauzurou, proti byli i někteří biskupové. Báli se, že tím P. Fourier zasáhne do jejich jurisdikce.¹⁵ Vznikl tak spor, který musel rozsoudit Řím. Papež prohlásil kongregaci za neexistující a sliby neplatné. Do Říma odjel Nicolas Guinet, kanovník, který obhajoval zájmy kongregace. Odevzdal papeži memorandum,¹⁶ v němž sestry žádaly, aby se mohly stát kanovničkami sv. Augustina.

---

⁶ Srov. KOZAŇOVÁ, D. *Křesťanské výchovné systémy*, s. 43.

⁷ Srov. VAŇKOVÁ, M. *Výchova a vyučování v kongregaci Školských sester de Notre Dame*, s. 19.

⁸ Klauzura - klášterní odloučení.

⁹ Řeholní sliby – profese je obřad, při němž se skládají řeholní sliby. Je buď dočasná, která se po uplynutí přesně stanovené doby obnovuje, nebo doživotní, věčná, kdy se profeska zasvěcuje až „do smrti“. V některých řádech se hovoří o profesi jednoduché a profesi slavné.

¹⁰ Obláčka – obřad, při němž se přijímá řeholní oděv a řeholní jméno.

¹¹ Konvent – výraz označující místní komunitu.

¹² Generální představená – nejvyšší představená kongregace či řádu. Noviciát je dvouleté období přípravy na skládání řeholních slibů, kdy se novicka seznamuje s řeholními pravidly a uvádí je do praxe. Není ničím vázána a může kdykoliv odejít.

¹³ Srov. JAKŠÍČOVÁ, D. „Vezmi dítě a vychovej mi je!“ *Učitelská a výchovná činnost kongregace Školských sester de Notre Dame v Českých Budějovicích v letech 1871 - 1950*, s. 19.

¹⁴ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 89.

¹⁵ Jurisdikce je soudní pravomoc nad vlastním územím nebo nad svěřenými lidmi.

¹⁶ Memorandum – pamětní list, připomínka.

Papež Urban VIII. nakonec dekret podepsal. Byly schváleny školy, skládání čtvrtého slibu a Fourierova družina byla uznána družinou Kanovniček sv. Augustina.¹⁷

Osmého srpna 1628 papež Urban VIII. v bule povolil činnost sestrám de Notre Dame a připustil založení mezinárodní centralizované kongregace.¹⁸ Tehdy existovalo dvacet domů v sedmi diecézích a dvou státech (ve Francii a v Lotrinsku). Apoštolský charakter kongregací de Notre Dame uznal později až II. vatikánský koncil. Jakmile bylo dosaženo kanovnického potvrzení, papež Inocent X. v roce 1645 dal tzv. schválení Velké konstituce.¹⁹

Společenství se stále rozvíjelo. V roce 1640, když zemřel P. Fourier, již existovalo přes 60 domů. Před revolucí v roce 1789 jich bylo přes 90, z toho 20 mimo Francii. Počet řeholnic se odhaduje na 4 000.²⁰

Tato kongregace i jiná řeholní společenství byla rozpuštěna za Velké francouzské revoluce. Sestry svou činnost obnovily po napoleonských válkách, ale jednotná centralizovaná organizace už nevznikla. V 19. století došlo k reformám a k rozdělení větví podle národního principu – větev maďarská, bavorská, česká aj. Od roku 1920 začaly působit francouzské sestry na misiích v Kongu, v roce 1940 i v Indočíně.

Do Čech se kongregace dostala přes Bavorsko. Byla založena v Hyršově v jihozápadních Čechách dne 15. srpna 1853. Zakladatelem se stal P. Gabriel Schneider (viz příloha III), jenž navázal na tradici vytvořenou v roce 1597 P. Petrem Fourierem a Alexií le Clerc.²¹ P. Gabriel Schneider usiloval o vedení nějakého řádu, který by školu převzal.

Vyjednával se Školskými sestrami řádu sv. Františka²² ve Štýrském Hradci, ale revoluce v roce 1848 kontakty přerušila. Po zklidnění napjaté situace žádal Chudé školské sestry de Notre Dame v Mnichově v Bavorsku, ale i zde neuspěl.

---

¹⁷ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. „Vezmi dítě a vychovej mi je!“, s. 18 - 19.

¹⁸ Srov. TIHONONOVÁ, M. C. *Peter Fourier, svátec pre všetkých*, s. 160

¹⁹ Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích. Řeholní řády a kongregace, sekulární instituce a společnosti apoštolského života v České republice*, s. 265.

²⁰ Srov. DOUBKOVÁ, L. *Výchova a vzdělávání v kongregaci Školských sester de Notre Dame*, s. 9.

²¹ Srov. *Kongregace Školských sester de Notre Dame*. WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie [online]. 2007, [cit. 2007-02-02]. Dostupné na WWW: <[http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace Školských sester de Notre Dame](http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace_Skolskych_sester_de_Notre_Dame)>.

²² Kongregaci Školských sester sv. Františka (OSF) založila r. 1843 ve Štýrském Hradci františkánská terciářka, učitelka Antonie Lamplová (1807-1851). Členky byly regulované terciářky, neměly klauzuru a jejich základním požadavkem byla jednota modlitby a práce. Zaměřily se na výchovu a vzdělávání dětí a mládeže z nižších sociálních vrstev. V roce 1888 přišly do Čech a založily zde samostatnou větev kongregace. Srov. JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, s. 132.

Tehdejší českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík²³ doporučil P. Gabrielu Schneiderovi, aby se osamostatnil a založil novou kongregaci, jelikož nebylo jiné řešení.²⁴

Patnáctý srpen 1853 se datuje jako den vzniku kongregace Chudých Školských sester de Notre Dame v Čechách po první obláčce sester, jež v hydršovském kostele složily řeholní sliby do rukou českobudějovického kanovníka Vojtěcha Mokrého. Dvě novicky oblékané v Mnichově složily řeholní sliby, šest kandidátek přijalo řeholní oděv. Od počátku bylo zjevné, že je to doba příhodná pro rozšiřování kongregace. Mnohé staré řády potřebovaly různé reformy, např. premonstráti, kapucíni, cisterciáci, mnohdy některé řády úplně ztroskoty – piaristé, augustiniáni aj. Nová společenství přizpůsobující činnost potřebám doby získala ohlas.²⁵

Když P. Gabriel projížděl se svým bratrem Horažďovicemi, byl jím upozorněn, že je zde prázdný minoritský klášter a byl by vhodný pro sestry. V roce 1864 zde byla založena další škola, kde sídlila generální práva kongregace a mateřinec až do roku 1950.²⁶ Do roku 1950 se kongregace rozrůstala nejen v Čechách, na Moravě a Slovensku, ale po schválení papežem Piem X. v roce 1909, kdy byly schváleny stanovy Chudých školských sester de Notre Dame a kongregace se stala institutem papežského práva, se postupně rozšířila i do USA (v roce 1910) a patřila k nejpočetnějším českým řeholím. V roce 1933 měla kongregace 1 110 sester.

Během 2. světové války společenství čelilo nacistické perzekuci. Došlo k vynucení samostatné slovenské provincie, jinak by kongregace nemohla na Slovensku dál působit. Později mnohé školy a domy sester v Čechách a na Moravě byly zabráný. V roce 1942 došlo ke zrušení církevní školy, domy byly zabráný a uzavřeny.²⁷

Pro porušení zákazu přijímat novicky německého původu byly v roce 1943 zatčeny tři představené kongregace, z nichž dvě, Ernestine Hufnaglová, představená kláštera v Bystřici nad Úhlavou, a Epiphanie Pritzlová, představená mariánskolázeňské provincie, zemřely v koncentračním táboře v Ravensbrücku.

---

²³ Jan Valerián Jirsík se narodil 19. června 1738 v Kácově v Posázaví. Vystudoval gymnázium v Německém Brodě a v Hradci Králové, filozofii v Litomyšli a pražskou bohosloveckou fakultu. Po vysvěcení na kněze 28. prosince 1820 působil dvanáct let jako kaplan na různých místech v lobkovickém panství. Roku 1832 se stal farářem v Minicích, o čtrnáct let později byl jmenován členem metropolitní kapituly u Sv. Víta v Praze. Dne 19. října 1851 přijal ve svatovítské katedrále biskupské svěcení. O dva týdny později byl v katedrále sv. Mikuláše v Českých Budějovicích intronizován. Angažoval se také v domácí politice, zajímal se o školství a charitativní činnost. Zemřel 23. února 1883 a je pohřben na staroměstském hřbitově při kostele sv. Prokopa. Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 190.

²⁴ Srov. BOLKOVÁ, A. *Pedagogický odkaz zakladatelů kongregace Školských sester de Notre Dame*, s. 6.

²⁵ Srov. KADLEC, J. *Přehled církevních dějin II*, s. 224 – 225.

²⁶ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. „Vezmi dítě a vychovej mi je!“ *Učitelská a výchovná činnost kongregace Školských sester de Notre Dame v Českých Budějovicích v letech 1871 - 1950*, s. 19.

²⁷ Srov. Tamtéž, s. 72.

Třetí byla generální představená, sestra Fabiola Dítková, která byla gestapem zatčena 10. prosince 1943, prošla vězením na Pankráci a v Terezíně. Dne 20. dubna 1944 ji transportovali do koncentračního tábora v Ravensbrücku. Do mateřince se navrátila 21. června 1945.²⁸ V koncentračním táboře v Ravensbrücku zemřela ještě v závěru druhé světové války katechetka sestra Zuzana Nováková.²⁹

Sestry musely nastoupit na státní školy jako katechetky, některé zůstaly v sirotčincích, jeslích a opatrovnách. Jiné pracovaly pro různé podniky po celé zemi. Po válce v roce 1945 byla činnost obnovena a vláda dovolila otevřít církevní školy uzavřené nacistickým režimem.³⁰

V únoru 1948 se komunistická strana orientovala na nové vymezení vztahů s církvemi. Komunistická strana se obávala pozice katolické církve mezi občany. Tzv. akční Výbor Národní fronty měl převzít kontrolu nad katolickou církví. V zájmu komunistické strany byli biskupové a kněží. Během roku 1948 pocítily dopad zákona o jednotné škole i ženské řeholní řády a kongregace. V roce 1949 došlo k likvidaci církevního školství. Studentky musely přejít do státních škol. Sestrám bylo nabídnuto, že mohou vyučovat, ale bez řeholního oděvu a podle osnov socialistické školy.³¹

Sestry odmítly, a tak v březnu 1950 u nás začal proces s deseti představiteli řádů a následovala „Akce K“ – centralizace řeholníků. Přesto, že byla nasměrována proti mužským řeholím, postihla i několik ženských kongregací.³²

Dne 17. dubna 1950 tzv. církevní šestka³³ vypracovala návrh na pozvolné a pokud možno dobrovolné soustředění řeholnic a na jejich pracovní využití, tzv. „Akce Ř“ – centralizace řeholnic.³⁴ V květnu 1950 už probíhalo soustřeďování řeholnic, 616 jich bylo vystěhováno, objekty zabrala armáda. „Akce Ř“ probíhala ve více etapách³⁵ a proces byl dlouhodobější než při „Akci K“.

---

²⁸ Srov. *Kongregace Školských sester de Notre Dame*. WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie [online]. 2007, [cit. 2007-02-02]. Dostupné na WWW: <[http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace Školských sester de Notre Dame](http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace_Školských_sester_de_Notre_Dame)>.

²⁹ Srov. FOJTÍKOVÁ, K. *Centralizace řádových sester kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v letech 1950 – 1953*, s. 16.

³⁰ Srov. BOLKOVÁ, A. *Pedagogický odkaz zakladatelů kongregace Školských sester de Notre Dame*, s. 7.

³¹ Srov. TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu 1946 – 1989*, s. 23.

³² Srov. FOJTÍKOVÁ, K. *Centralizace řádových sester kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v letech 1950 – 1953*, s. 26 – 31.

³³ Tzv. církevní šestka - šest činitelů se značnou rozhodovací pravomocí, v čele stál JUDr. Alexej Čepička, hlavní manipulátor.

³⁴ Srov. KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*, s. 121 – 123.

³⁵ Více FOJTÍKOVÁ, K. *Centralizace řádových sester kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v letech 1950 – 1953*, s. 41 – 80.

Od konce července do konce září 1950 bylo v Československu převezeno přes 4 262 sester do centralizačních klášterů (Bílá Voda, Broumov, Javorník ve Slezsku, Smolkov u Opavy, Štěplovec, Zlatá Hora), 2 000 z nich bylo převedeno do průmyslu, byly nasazeny na práci v lehkém průmyslu, textilních továrnách, zemědělství apod.³⁶

„Konečný výsledek centralizace kongregace Školských sester de Notre Dame splňoval po vnější stránce cíl celé akce na osmdesát procent. V roce 1950 měla kongregace 802 členek a 15 novicek v Čechách a na Moravě. Během srpna a září bylo vystěhováno 630 školských sester z více jak 56 klášterních domů, z nichž 21 domů bylo majetkem kongregace. S „Akci K“ bylo opuštěno celkem 62 filiálek.“³⁷

V roce 1952 proběhla celorepubliková internace generálních představených³⁸ a provinciálních představených³⁹ všech ženských řádů a kongregací. Důvodem této akce byla nespokojenost komunistické strany s výsledky centralizace řeholnic. Sestry byly převezeny do internačního kláštera s přísným režimem v Hejnicích. Tím mělo dojít k narušení struktury a řízení jednotlivých úřadů a kongregací, snížení řeholní morálky a měla se tak usnadnit politická práce. Kolem 120 řeholnic bylo odsouzeno a vězněno, nejvyšší tresty se pohybovaly kolem 20 let. Komunistické straně vadila u sester jejich apolitičnost, věrnost církvi, řeholní oděv, oblíbenost u veřejnosti apod. Proto byla proti nim v padesátých letech tato kampaň. Sestry byly ponižovány, vystavovány posměchu, dostaly se do materiální nouze, bydlely v žalostných podmínkách, byly omezovány a kontrolovány, pracovní přetíženy, sledovány StB.⁴⁰

Prvního července 1953 chtěl komunistický režim sestry v rámci „Akce B“ nejprve jednorázově zrušit, ale vzhledem ke změně v zahraniční politice, k situaci po Stalinově smrti přistoupili komunisté k jiné strategii. Sestry byly přesunuty do průmyslové výroby. Měly tak být izolovány od společnosti. „I za této situace to stále byly Školské sestry de Notre Dame, i když bez škol, bez dětí a bez mládeže. Statečně se postavily ke tkalcovským stavům, továrním strojům a o závod s nimi bojovaly za blaho národa, za naději v dětech.“⁴¹

---

³⁶ Srov. VAŠKŮ, V. *Neumlčená II.*, s. 191.

³⁷ FOJTÍKOVÁ, K. Kongregace Školských sester de Notre Dame. In VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu 1946 – 1989*, s. 334.

³⁸ Generální představená je nejvyšší představená dané kongregace či řádu.

³⁹ Provinciální představená je představená, která spravuje určitou provincii a je podřízena generální představené.

⁴⁰ Srov. KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*, s. 167.

⁴¹ BOLKOVÁ, A. *Pedagogický odkaz zakladatelů kongregace Školských sester de Notre Dame*, s. 7.

Ve zdravotnické a sociální péči se sestry staly i přes neschopnost režimu přiznat si tento fakt nepostradatelnými. Komunistická strana se rozhodla je maximálně využít. Řeholnice nemohly nemocnice opustit, jelikož by se při odchodu 5 000 sester zhroutila celá zdravotnická péče.⁴²

Komunisté je však postupně izolovali od veřejnosti, především od dětí a mládeže, a vykazovali je do státních a charitních ústavů k nemocným a umírajícím lidem a k lidem s postižením. S výjimkou krátkého období Pražského jara nesměly ženské řehole přijímat novicky a měly postupně „vymřít“. Do roku 2000 neměla být v socialistickém ČSSR jediná řeholnice. To se však komunistické straně nepodařilo, naopak si sestry z této doby odnesly pozitivní poučení. Přestaly být izolované, poznaly potřeby společnosti. Stejný úděl je stmelil a prožívané svízele je povzbudily a posílily v odhodlání a schopnosti se obětovat. Díky své víře sestry vytrvaly, nikdy nerezignovaly či se nechaly zlomit k přímé spolupráci a k podpoře komunistického režimu, i když tlak na ně byl značný. Bylo jim nabízeno společenské uznání, vyšší platy, nové zaměstnání, rekreace a další výhody. Přesto byly odchody z řádu ojedinělé.⁴³

Na počátku 60. let byly režimem některé sestry určeny pro práci ve vznikajících ústavech sociální péče. Výběr míst a rozmístění sester konzultoval v různém rozsahu krajský církevní tajemník s provinční nebo generální představenou a v plánu byla i společná návštěva působišť.⁴⁴

V 70. – 80. letech se snižoval počet práceschopných sester v jednotlivých řádech a kongregacích, mnoho sester bylo důchodového věku, což vedlo k většímu podílu civilních pracovníků, kteří s prací u lidí s postižením měli malou zkušenost. Okresní národní výbor a ředitelé ústavů měli s řeholnicemi většinou dobré zkušenosti při práci s lidmi s postižením, nebo při práci s nemocnými a umírajícími. Snažili se je proto přesvědčit, aby ještě nějaký čas v ústavech zůstaly, než se civilní pracovníci řádně zaškolí.⁴⁵

V 80. letech byl nedostatek řeholnic pro práci v charitních domech tak vysoký, že vedení České katolické charity souhlasilo s přijetím dvou řeholnic z Polska. Další vlna příchodu polských sester do ČSR měla být počátkem 90. let.

Pracovníci v církevní politice se začali zabývat úvahami o povolení přijímání řeholního dorostu a o dalších korekturách církevní politiky.

---

⁴² Srov. ŠIKLOVÁ, J. Sociální práce v našem státě od druhé světové války do současnosti. In MATOUŠEK, O. et al. *Základy sociální práce*, s. 140.

⁴³ Srov. Tamtéž, s. 140.

⁴⁴ Srov. TESAŘ, P. Ženské řehole v období totality. In VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu 1946 – 1989*, s. 40.

⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 49.

Sekretariát vlády ČSR pro věci církevní schválil dne 29. srpna 1980 pokyn č. j. 12.448/88 o přijímání nových členek do ženských řeholí a kongregací, jež uvedli do praxe.

„Ženské řády a kongregace využily okamžitě této možnosti k legalizaci tajných řeholnic. V ČSR bylo v období od 1. září 1988 do 30. dubna 1989 přijato 177 nových členek do řádů a kongregací. Z toho 117 do českých a 60 do slovenských řádů a kongregací.“⁴⁶

V roce 1968 došlo k částečnému uvolnění poměrů a přejmenování kongregace Chudých školských sester de Notre Dame na kongregaci Školských sester de Notre Dame. Až po Sametové revoluci v roce 1989 se sestry mohly vrátit do škol a do svých domovů, které jim byly odebrány.⁴⁷

Ze 76 domů sestry žádaly návrat 6 domů, jelikož na zbývající neměly finance, aby je mohly spravovat. Byly to dva domy v Praze, v Českých Budějovicích, Hradci Králové, Kašperských horách a Kardašově Řečici. Sestry začaly zakládat nové filiálky,⁴⁸ např. v Kroměříži, kde vedly farní domácnost a věnovaly se práci s dětmi a mládeží, v Praze Domov svaté Rodiny - Domov pro lidi s postižením, kde byla do roku 2002 ředitelkou sestra Akvinela – civilním jménem Ludmila Loskotová.⁴⁹

Od roku 1990 začalo nové období kongregace, do řádu nastupuje nová generace sester čerpajících zkušenosti od starších. V roce 1991 se sestry vrátily do Českých Budějovic, v roce 1993 do Prahy, v Kardašově Řečici se domov důchodců přeměnil na dům odpočinku pro starší a nemocné sestry.⁵⁰

1.2 Organizační struktura

Kongregace Školských sester de Notre Dame je institutem papežského práva, to znamená, že to je institut zřízený Apoštolským stolcem.⁵¹

Z generalátu v Hradci Králové jsou spravovány čtyři provincie: česká, americká, bavorská, slovenská. Domy v českých provinciích jsou: Praha-Krč, České Budějovice, Klatovy, Kardašova Řečice, Horažďovice.

---

⁴⁶ TESARĚ, P. Ženské řehole v období totality. In VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu 1946 – 1989*, s. 50.

⁴⁷ Srov. *Kongregace Školských sester de Notre Dame*. WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie [online]. 2007, [cit. 2007-02-02]. Dostupné na WWW: <[http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace Školských sester de Notre Dame](http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace_%C5%A0kolsk%C3%BDch_sester_de_Notre_Dame)>.

⁴⁸ Filiálka - filiální klášter (dceřiný) založeny z mateřského kláštera.

⁴⁹ Srov. BOLKOVÁ, A. *Pedagogický odkaz zakladatelů kongregace Školských sester de Notre Dame*, s. 9.

⁵⁰ Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 265 - 266.

⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 266.

1.3 Charakteristika kongregace

Za prvotní poslání kongregace bylo pokládáno posvěcení jejích členek a konání skutků křesťanské lásky k bližním. Později toto poslání bylo upraveno na způsob konání skutků křesťanské lásky k bližním, výchovu a vyučování mládeže podle zásad církve.⁵²

Stanovy z roku 1983 vydané v Římě sdělují, že sestry mají své poslání a činnost přizpůsobovat době. Proto se v současnosti sestry věnují prvotnímu poslání - pedagogické činnosti, ale i sociální a charitativní práci a misijní činnosti.

Stanovy kongregace vychází z řehole sv. Augustina, která obsahuje osm základních kapitol, přední místo zaujímá Matka Boží.

1.3.1 Základní ideál

Augustinovi jde o vztah ke komunitnímu způsobu života. U něho dominuje vzájemná láska. Poukazuje na to, že jednota v myšlení nemusí převládat ve všech oblastech. Jednota je založená na principu víry. Jednota u Augustina neznamena uniformitu.

Augustin postavil pokoru jako základ všech ctností. Láska nás nutí vzdálit se od nás samých a kráčet po cestě za druhými. Bez pokory to ale nejde. Pýcha, jak ji popisuje Augustin je původem všech hříchů, ale pýcha se často infiltuje do dobrých skutků a tím je obírá o hodnotu. Pyšná osoba si nemůže vážit druhých nebo si s nimi nemůže rozumět. Vzájemné vztahy v komunitě nám ukazují, zdali láska k Bohu je realitou nebo iluzí.⁵³

1.3.2 Modlitba v komunitě

V řeholním životě při modlitbě musí být pořádek: místo, stálost, vytrvalost, čas, rozvrhnuté modlitby. Řehole klade na první místo společnou modlitbu, v současné době má být poskytnuta možnost individuální modlitby. Základním principem modlitby je harmonie mezi myslí a srdcem, vnitřním a vnějším životem, teorií a praxí, ideálem a skutečností. Podle Augustina je srdcem každé modlitby tužba zakotvená ve víře, naději a lásce.⁵⁴

---

⁵² Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 44.

⁵³ Srov. SEDLÁČKOVÁ, B. *Vyznání svatého Augustina*, s. 5 – 9.

⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 17 – 21.

1.3.3 Komunita a starost o tělo

Slovo askeze znamená cvičit se v odříkání, zdrženlivosti, sebeovládání, u Augustina odepření si jakékoliv dovolené věci s úmyslem posílnění vůle, aby byl člověk schopný odolávat nedovoleným tužbám. Řehole neobsahuje mnoho přísné askeze. Augustin vychází z fyzické zdatnosti určité osoby, v asketických praktikách je umírněnější. Je velmi opatrný v dodržování postu, zdraví je u něho na prvním místě. Proto v řeholi píše, že askezi člověk může konat za předpokladu, že to jeho zdraví dovolí. Výjimka se uděluje těm, kteří nejsou schopní zůstat bez jídla během celého dne. Nemocným je udělen dispens, neboť jejich choroba už je dostatečným pokáním.

Upozorňuje také na respektování rozdílností v povaze každého, aby nevznikla nenávist, žárlivost nebo obvinění. Každý má dělat to, čeho je schopen. Kdo má mnoho požadavků a tužeb, bude stále toužit mít víc. Taková osoba nenajde pokoj a vyrovnanost. Nejenom zřeknutí se materiálních věcí, ale i tužba po nich je duchovní smysl řeholní chudoby.⁵⁵

1.3.4 Vzájemná zodpovědnost jednoho za druhého

Komunita je prostředím, kde se její členové navzájem ochraňují a zodpovídají za dobro i zlo, je místem, kde bratr, sestra může udělat víc, jako kdyby byli odkázáni na svoje vlastní síly. Při trestu má být představený shovívavý. O vyloučení z komunity řehole hovoří až když chybující setrvává v hříchu a není ochotný požádat o odpuštění. Čistá láska k lidem, neznamená souhlas s jejich vinami, ale respektování lidské přirozenosti s její charakterovými nedostatky.⁵⁶

1.3.5 Vzájemná služba

Zdravá komunita potřebuje fyzicky i psychicky zdravé členy. Pokud se člen komunity necítí dobře, i když to na něm není vidět, je třeba mu to věřit.

Ke vzájemné službě patří i práce. Každá má být vykonána vzhledem na komunitu pro společné dobro. Zájem a starostlivost o komunitu je výsledkem práce na nás samých. Řehole nedovolují nechat si dar nebo peníze. Všechno je k dispozici celé komunitě.⁵⁷

---

⁵⁵ Srov. *Seminář o zakladatelích – Školské sestry de Notre Dame*, s. 53.

⁵⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 53.

⁵⁷ Srov. SEDLÁČKOVÁ, B. *Vyznání svatého Augustina*, s. 25.

1.3.6 *Láska v autoritě a v poslušnosti*

Láska pro Augustina je život, nenávisť k druhým je skoro jako přátelství smrt. Nenávist zabíjí nejen nenáviděného, ale i toho, kdo nenávidí. Augustin proto vyzývá bratry a sestry si navzájem odpustit, to znamená nezacházet s bratrem jako s provinilcem.

Augustin se odklání od původní struktury kláštera, kde se mniši podřizují vedení jednoho otce nebo matky a soustředí se okolo nich. První Augustinova řeholní společnost vznikla ze skupiny přátel, proto zodpovědný za komunitu se nemohl nazývat otec (abba) nebo matka (amma), ale představená.

I když je představená zodpovědná za společenství, je vždy jednou ze všech. Mezi ní a členkami komunity není podstatný rozdíl, zůstává nadále členkou komunity. Úloha představené je skromná a prioritou je vzájemná úcta a respektování.

Povinností představeného komunity je podle řehole: starat se o to, aby byl realizovaný společný ideál komunity; být příkladem; sloužit v lásce jiným; mít s druhými trpělivost; povzbuzovat je a povznášet. To však neznamená, že se to netýká ostatních členů, právě naopak.⁵⁸

Vícekrát se v řeholi opakuje, že každý je zodpovědný za všechno. Je to úloha stanovená pro celou komunitu. Výlučnou úlohou představené je zaujmout reálné stanovisko v závěrečných fázích některých disciplinárních opatření. Pro Augustina není zodpovědnost soustředěná výlučně na jednu osobou, ale rozšiřuje ji na celou komunitu, proto se v řeholních komunitách představuje jako ideál přátelství. Neklade důraz na to, aby řeholníci poučovali Boží hlas přes představenou, ale důraz posouvá více na lásku než na víru, i když tyto skutečnosti nesmí být nikdy oddělené od sebe.

Vedení i poslušnost jsou považované za skutky lásky. Poslušností k autoritě chce Augustin navodit rodinnou atmosféru důvěry, jež musí být provázena respektováním povinností představené nebo v řeholi. Ve společenství nikdo nesmí pociťovat strach. Strach z respektu charakterizuje jako starostlivý o lásku, aby se neztratila. Strach z trestu by mezi sestrami a bratry neměl existovat, proto se má každý snažit, aby ho jiní milovali a ne aby ho respektovali ze strachu.⁵⁹

Komunita se nebuduje jenom autoritou představeného, ale hlavně láskou a ochotou ostatních členů. Nikdy nemůže být představeným bez toho, že by ho ostatní nectili nebo si ho nevážili. Není představeným od přírody, ale stává se jím prostřednictvím důvěry.

---

⁵⁸ Srov. SEDLÁČKOVÁ, B. *Vyznání svatého Augustina*, s. 29.

⁵⁹ Srov. *Seminář o zakladatelích – Školské sestry de Notre Dame*, s. 58.

Úloha představeného komunity, je nesprávně chápána, když se stává pokušením upevnit si vlastní moc a ne využitím postavení ve službě pro dobro jiných. Pro Augustina je to nekontrolovaná touha po moci úzce spojená s úlohou radit jiným.⁶⁰

1.4 Řeholní oděv

Svatý Augustin ve své řeholi vyzývá k jednoduchému oblékání, neboť šaty neutváří člověka, ale jeho postoj. Jím ukazujeme, jací jsme. Bůh nevyžaduje pěkný vzhled, ale dobré srdce. Elegantní oblečení vzbuzuje pozornost a zájem. Augustin hovoří o oblečení jako o společném vlastnictví – kdo co dostal, to si vezme. Dnes šaty patří tomu, kdo je nosí.

Tento příkaz má i dnes svůj význam, ale v jiném smyslu, aby se člen komunity nezdržoval dlouhou mimo ni, obzvláště, když nezná prostředí. Řeholní oděv má dle Augustina ochranný charakter, je proto dobré, aby ho řeholnice nosily.⁶¹

Většina církevních řádů předepisuje pro příslušníky komunity povinný způsob odívání. Dekret II. vatikánského koncilu z 28. října 1965 *Perfectae caritatis* dovoluje zjednodušení oděvu a jeho přizpůsobení současným společenským a pracovním podmínkám.⁶²

Řeholní oděv Školských sester de Notre Dame se skládá z černého řeholního oděvu s bílým límečkem.

1.5 Přijímání nových členek

Doba kandidatury je různá. K přijetí je nutný souhlas generální představené a kapituly. Dívka nejprve zůstává v domě jako host. Potom jako čekatelka nosí slušný jednoduchý tmavý oděv a vzdělává se.

Postulát, tj. doba, kdy kandidátka úplně nebo částečně pobývá v klášteře, je stanoven na šest měsíců, může být i o tři měsíce prodloužen. Povinnosti postulantek jsou: učit se katechismu, společně se modlit, rozjímat, zpytovat svědomí, přijímat svátosti apod. Dále o přijetí do noviciátu rozhoduje generální představená.⁶³

Doba noviciátů je stanovena na dva roky. Novicka je ta, která se pod vedením novicmistrové připravuje na vstup do společenství, je prozatímní členkou.

---

⁶⁰ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 41 - 43.

⁶¹ Srov. *Seminář o zakladateloch – Školské sestry de Notre Dame*, s. 53.

⁶² Srov. KVASNIČKOVÁ, J. *Rehole včera a dnes vo světě i u nás*, s. 29 - 30.

⁶³ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 56 - 57.

Přijímá řeholní roucho a řeholní jméno, je to tzv. obláčka. Období dočasných slibů, juniorát, je tři roky, může být prodloužen na šest let. Po jeho uplynutí sestra skládá doživotní sliby.⁶⁴

1.6 Současnost kongregace

V současné době je v celé kongregaci v České republice 92 sester. V Praze je 46 sester, v Českých Budějovicích je 14 sester, v Klatovech jsou 3 sestry, v Kardašově Řečici jich je 27, v Horažďovicích 3. V mateřinci v Hradci Králové působí 35 sester. Mateřinec je samostatný a nepatří do žádné provincie.

Ve slovenské provincii je 111 sester, z nichž 3 sestry jsou v Kazachstánu na Ukrajině, v bavorské provincii je 72 sester, v americké provincii je 56 sester.⁶⁵

Počet sester neustále klesá. Většina sester je v charitních domovech, mnohé z nich potřebují zdravotní péči a jen několik mladších je činných ve školství. Školské sestry mají nedostatek kandidátek, v Hradci Králové není v současné době žádná kandidátka. Sestry se nejen u nás, ale i ve světě potýkají s nejistou budoucností.

---

⁶⁴ Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 314.

⁶⁵ Srov. LIŠKOVÁ, M. *Zpráva o počtu sester v mateřinci a jednotlivých provinciích k 1. lednu 2007*, s. 1 – 2.

2 ŽIVOT A DÍLO SESTRY AKVINELY

Sestra Akvinela, civilním jménem Ludmila Loskotová, je Školskou sestrou de Notre Dame, pochází z katolické rodiny.

Rodinné prostředí dalo mladé dívce ten nejlepší základ pro její budoucí zasvěcený život. Čas přinesl sestře Akvinele řadu potíží, které ji ale naopak povzbuzovaly na cestě po poznání pravdy. Nejdůležitější je pro ni stále služba druhým. Díky tomu vznikl v Praze Domov svaté Rodiny. V současné době má dvě budovy, kde našlo svůj domov přes osmdesát lidí s mentálním a tělesným postižením.

2.1 Dětství a mládí

Ludmila se narodila 17. června 1923 ve Vřesníku na Vysočině ve velmi zbožné rodině (viz příloha IV). Tatínek Jan Loskot se narodil 21. října 1886 ve Vřesníku, pocházel ze tří dětí, z rolnické rodiny, měl nevlastního bratra. Celý život pracoval jako rolník. Byl mimořádně zbožný. Patřil k Sekulárnímu františkánskému řádu.⁶⁶ Zemřel 27. září 1966, pochován je v rodinném hrobě na hřbitově v Želivě.⁶⁷ Maminka, rozená Marie Rychedská, pocházela z Křelovic z rolnické rodiny. Narodila se 10. září 1890, byla ze šesti dětí.⁶⁸ Zemřela 2. února 1971, i ona je pohřbena v Želivě.⁶⁹

Ludmila je z devíti dětí, byla pátá v pořadí, rodiče jí dali křestní jméno Ludmila. Za kmotru jí byla babička Kateřina Rychedská. Pokřtěna byla 20. června 1923 v želivském kostele. Křtil ji P. Cyril Valenta, O.Praem.⁷⁰

Nejstarší bratr Jan se narodil 16. dubna 1913, oženil se, měl dvě děti a působil v Prachaticích jako řidič z povolání. Zemřel 28. srpna 1975, pochován je v rodinném hrobě v Želivu. Druhý bratr František se narodil 21. března 1915, působil se svou rodinou a třemi dětmi v Karlových Varech jako mistr v umělecké škole. Zemřel 22. února 1998, pochován je na hřbitově v Karlových Varech.

---

⁶⁶ Třetí řád byl založen r. 1221 sv. Františkem z Assisi (1182 – 1226). Jeho jedinečné pochopení evangelia dalo vznik hnutí obnovy zahrnující také ty, kteří nemohli vstoupit do prvního (mužského) či druhého (ženského) řádu. Toto hnutí lidí žijících ve světě vešlo do historie pod názvem Třetí řád, nyní se nazývá Sekulární františkánský řád (dále jen SFŘ). SFŘ je v církvi veřejným sdružením. SFŘ je otevřen věřícím ze všech stavů. Mohou k němu patřit: laici (muži, ženy), diecézní klérus (jáhní, kněží, biskupové). Pro spiritualitu a apoštolský život členů SFŘ je charakteristický světský ráz. Srov. JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, s. 227 – 231.

⁶⁷ Srov. *Matriční záznam*. Humpolec : Matriční úřad, 2007.

⁶⁸ Srov. *Rodný a křestní list. Farní úřad církve římsko – katolické v Želivě*. Želiv, 1938. Vypracoval B. Mastný.

⁶⁹ Srov. *Matriční záznam*. Humpolec : Matriční úřad, 2007.

⁷⁰ Srov. *Rodný a křestní list. Farní úřad církve římsko – katolické v Želivě*. Želiv, 1938. Vypracoval B. Mastný.

Třetí se narodila Marie dne 25. dubna 1919, vdala se do Tuchoměřic, manželství nebylo požehnáno dětmi. Pracovala jako kuchařka, měla pouze základní vzdělání. Zemřela 30. prosince 1999, pochována je v Tuchoměřicích.⁷¹ Čtvrtý v pořadí se narodil Josef 13. prosince 1920. Ten se svou rodinou zůstal ve Vřesníku, měl devět dětí a pracoval jako rolník. Zemřel 28. března 1986, pochován je v Želivě v rodinné hrobce.⁷² Po Josefovi se narodila Ludmila a po ní následoval Václav narozený 30. července 1925. Působí se svou manželkou a dcerou v Praze, pracoval jako ekonom. Dva roky na to, dne 20. listopadu 1927, se narodil Antonín. Oženil se, měl dvě děti a pracoval jako automechanik, v současné době žije v Prachaticích. Anežka se narodila 29. listopadu 1932, vdala se, působí v Praze, měla bezdětné manželství, pracovala jako učitelka v obecné škole. Jako poslední se narodila Anna 24. června 1930. I ona se vdala a působí v Praze, má dvě děti, pracovala jako kuchařka.

Nejlépe si malá Ludmila rozuměla s mladšími sourozenci – Václavem, Antonínem, Anežkou a Aničkou. Ti starší už byli velcí a mnozí z nich už měli vlastní rodinu. K starší sestře Marii měla velký respekt, jelikož se Marie o ně starala, když maminka měla hodně práce v domácnosti. Všechny sourozence měla Ludmila velmi ráda, od každého se něco naučila a něčím se obohatila. V početné rodině, v níž vyrůstala, dostala základ křesťanské lásky a navíc smysl pro oběť, kterou bylo nutno přinášet při soužití devíti dětí. Mnohá odříkání, vzájemná úcta a poslušnost vůči rodičům vytvářely ducha rodiny. To byl totiž jediný majetek, jež si každý člen rodiny odnášel do života.⁷³

Rodičům vždy vykali. Jako dítě měla určité povinnosti, chodila s ostatními sourozenci sbírat kamení na pole, během přestávky ve škole trhali kopřivy pro husy aj.

Tatínek byl velmi zbožný, byl výborný zpěvák, vodil poutě. Měl krásný zvučný hlas. Na poutě chodili na Křemešník a do Senožat. Když se tam odhaloval misijní kříž, říkala u něho malá Ludmila dlouhou báseň. Bylo jí devět let. Měla silný hlas, rozléhal se po celém lese. Při mariánské pouti vždy vítali Pannu Marii. Kněz šel s nimi v procesí. Cesta byla do vršků a na Křemešník chodili na dva dny. Ludmila byla v první třídě, když poprvé šla na Křemešník. Tatínkovi zůstaly poutě v paměti i ve stáří, kdy se jich nemohl účastnit, kvůli slepotě a „neposlušnosti“ těla. Maminka byla praktická, učila dívky domácím pracím. Nádobí se muselo lesknout, špatně umyté nádobí jim maminka vrátila do škopku a museli ho umýt poctivě. Měli dřevěnou podlahu, drhli ji tak, že se z podlahy se dalo jíst. Maminka šila a prala šaty v ruce, nebyl šicí stroj ani pračka. Děti se rodily doma. Vše se léčilo po „domácku“.

---

⁷¹ LOSKOTOVÁ, L. pers.com. 29. července 2006. Praha.

⁷² Srov. *Matriční záznam*. Humpolec : Matriční úřad, 2007.

⁷³ Srov. KAŠÁKOVÁ, E. Anděl věčných dětí. *Žena a život*, 2002, č. 16, s. 33 – 35.

Pro děti bylo samozřejmostí „sekat dobrotu“, protože věděly, že jsou rodiče velmi zaneprázdněni.⁷⁴

V roce 1930 přijala Ludmila v Želivě první svaté přijímání. Pět let poté, roku 1935, byla biřmována hradeckým otcem Mořicem Rýchou. Biřmovací jméno měla Anežka Česká. Ludmila společně s bratrem Václavem chodila do Měšťanské školy v Humpolci, kam docházeli za jakéhokoliv počasí pěšky. Později rodiče objevili tetu v Čejové, a tak bydleli oba sourozenci u ní, aby to do školy neměli daleko. V měšťanské škole se Ludmila poprvé setkala se Školskými sestrami de Notre Dame, které se v Humpolci staraly o sirotky. Do té doby nevěděla nic o řádových sestřích. Tatínek měl dobrý vztah s panem děkanem v Humpolci. Díky němu Ludmila začala chodit do Měšťanské školy Školských sester de Notre Dame v Horažďovicích.

2.2 Horažďovice – tajná obláčka za okupace

Do Horažďovic přišla mladička Ludmila v září roku 1938. Byla to dramatická doba. „Za mobilizace nás sestry poslaly domů. Po měsíci nám napsaly, že se můžeme vrátit. Jela jsem sama. Vlaky byly přeplněné, v nádražních halách vojáci, protože byla mobilizace. Okupaci 15. března 1939 si pamatuji přesně: sněžilo, kolem našeho kláštera pochodovalo německé vojsko. My děti jsme se na ně dívaly z oken. Naše učitelka sestra Benedikta stála u okna a plakala. Říkala: „To je náš konec!“ Učila nás zeměpis a dějepis. Tento zážitek byl pro mě velmi smutný.“⁷⁵

V Horažďovicích Ludmila nastoupila do čtvrté třídy Měšťanské školy. Panoval tam velmi pevný řád, všechno bylo společné. V poledne se šlo hromadně k obědu, odpoledne po vyučování s vychovatelkou na zahradu. Od 15 hodin do 18 hodin se psaly úkoly a dívky se připravovaly na vyučování ve velké místnosti. Každá měla své místo u stolu. Mimořádně nadané dívky chodily na hodiny houslí nebo klavír, či se učily cizím jazykům. Ludmila se učila hrát na housle, ale nebylo to dle jejího názoru „nic valného“. Tam už se mladička Ludmila rozhodovala sama za sebe. Uvádí, že přešla z rodinného kláštera do skutečného. Tehdy jí bylo třináct let. Ve čtrnácti letech si zažádala v Horažďovicích o přijetí do kongregace, o svém povolání vůbec nepochybovala, byť byla tak mladička. Brala vše, jak to přišlo.

⁷⁴ ŠANDOVIÁ, M. *Zlatá nit' sestry Akvinely* [DVD]. Praha : Česká televize, 2002.

⁷⁵ LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

Přiznává: „Člověk musel projít osobním zráním. Mnohokrát jsem zvažovala, zdali je to správná volba. Bojovala jsem jako všechny ostatní sestry. Rodičům jsem nic nesdělovala. Viděla jsem svou životní perspektivu v tom, že budu s láskou sloužit Bohu i lidem. Ani mamince jsem se nesvěřovala. Probojovávala jsem si toto rozhodnutí sama.“⁷⁶

Maminka její rozhodnutí oplakala a těžko se s ním vyrovnávala, sourozenci to vnímali kladně, tatínek byl velmi rád. V Horažďovicích dokončila čtvrtý rok Měšťanské školy a strávila tam dva roky v noviciátu.⁷⁷

Jako čekatelka studovala Ludmila v Hradci Králové učitelství pro mateřské školy. Představenou jí byla sestra Akvína Sommrová. Byla velmi laskavá, dobrosrdečná, nahrazovala mladičké Ludmile mámu. Z lásky k sestře Akvíně si na její počest vybrala obdobné jméno, aby slavily svátek společně na svatého Tomáše Akvinského.

V této době těžce onemocněla, přechodila zánět pohrudnice a málem zemřela. Nemohla téměř chodit. Zároveň prodělala tuberkulózu. Život pro mladičkou Ludmilu nebyl jednoduchý, ale jak sama uvádí, nikdy nepatřila k těm, kdo by si stěžoval. Nemyslela na nemoci a pracovala, to jí kromě víry pomohlo.⁷⁸

V roce 1943 nacisté zavřeli školy, zabrali a zrušili kláštery. Maria Fabiola Dítková, generální představená, byla téhož roku zatčena gestapem, že tajně přijala do kongregace Školských sester de Notre Dame dvě německé kandidátky. Po výsleších na Pankráci se dostala do koncentračního tábora v Terezíně. Jako vězeňkyně byla poslána do koncentračního tábora v Ravensbrücku. Po osvobození měsíc putovala pěšky do vlasti, kde se jí v Ostravě ujaly školské sestry. Vážila pouhých 39 kg. Ludmila ctihodnou matku Fabiolu osobně znala.⁷⁹

V roce 1944 měla Ludmila ještě s deseti kandidátkami⁸⁰ přísně tajnou obláčku.⁸¹ Nikdo nesměl nic vědět, ani příbuzní. Bylo to velké riziko s hrozbou zatýkání i poprav. Generální představená sestra Fabiola byla odsouzena a zavřena. Zastupovala ji sestra Salesie Havlíková. Obláčka proběhla v tichosti. Téhož roku byl v Horažďovicích zabrán mateřinec Němci. Většina sester musela odejít na filiálky.⁸²

---

⁷⁶ LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

⁷⁷ Srov. ŠANDOVÁ, M. *Probouzet lidskost*, s. 4 - 6.

⁷⁸ Srov. GROSSKOPFOVÁ, T. I. Každý se může cvičit v lásce. *Katolický týdeník*, 2005, č. 36, s. 7.

⁷⁹ Srov. FOJTÍKOVÁ, K. *Centralizace řádových sester kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v letech 1950 – 1953*, s. 16.

⁸⁰ Kandidátka je uchazečkou o vstup do kláštera.

⁸¹ Obláčka je obřad, při kterém kandidátka obdrží řeholní oděv, jméno a nastoupí do noviciátu. Tajná obláčka v té době znamenala, že sestry byly oblékány tajně, nikdo nesměl nic vědět.

⁸² Filiálka je klášterní dům založený centrálním (mateřským) klášterem. Má svou představenou, která je podřízena vedení zakládajícího kláštera.

Mladičké novicky,⁸³ mezi nimi i Ludmilu, přijaly sestry boromejky⁸⁴ v Praze. Byly vyškoleny a složily zkoušky ze sanitárního kurzu, aby mohly pracovat jako zdravotnice v nemocnici pod Petřínem.

V roce 1945 nastoupily Školské sestry de Notre Dame do nemocnice ve Volyni u Strakonice, kde převzaly činnost po boromejkách, jež odešly do Strakonice. Po osvobození se vrátily do Horažďovic a dávaly po okupantech celý klášter do pořádku.⁸⁵

2.3 Mateřská škola Poděbrady 1946 - 1950

Po válce 24. srpna roku 1946 přišla i slavnostnější příležitost dočasné sliby⁸⁶ mladičké Ludmily. Na sliby přijela i maminka a švagrová. Byla to lepší situace než za velmi přísné obláčky. Maminka byla spokojená, když viděla, že je Ludmila v pořádku a šťastná.

Po slavných slibech nastoupila do Mateřské školy v Poděbradech. Byla to její první veřejná práce. Při ní si dálkově dodělala nástavbu v Praze na Učitelském ústavu pro mateřské školy.

Mateřská škola pro děti a škola šití pro mladé dívky byla zřízena v Poděbradech jako filiálka roku 1910, měla dobrou tradici. V roce 1946 nebyla v Poděbradech jiná mateřská škola, proto o ni byl velký zájem. Pracovaly tam tři sestry a kuchařka. První rok po válce bylo málo dětí, v následujících letech jich přibývalo. Vzpomíná: „Nemohu vám říci, kolik dětí jsem měla sama na starost. Někdy jich bylo i devadesát. Bylo to velmi náročné. Dnes tomu nikdo nevěří. Když jsem s nimi šla ven, byl to záťah. Nejhorší bylo, že některé děti se neuměly ani obléknout, ani si zavázat tkaničky u bot. Než jsem všechno zvládla, byla jsem značně vyčerpaná. Školní inspektor shledal při inspekci vše v pořádku. On i rodiče byli spokojeni. Bylo obtížné dítě odmítnout a nepřijmout je. Děti jsme učily hrou. Dnes je na všechno metodika. Děti chodily do školky rády a odnášely si pěkné vzpomínky.“⁸⁷

---

⁸³ Noviciát je dvouleté období přípravy na skládání řeholních slibů, kdy se novicka (sestra v noviciátě) seznamuje s řeholními pravidly a uvádí se do praxe. Není ničím vázána, může kdykoliv odejít.

⁸⁴ Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského (boromejky) - podnět k založení dal mladý advokát Josef Chauvenel ve francouzském městě Nancy, kde po třicetileté válce bylo velmi mnoho chudých, zbídačených lidí, dospělých i dětí. Umírá v 31 letech na mor. Jeho otec Emanuel vyplnil jeho přání a založil "Dům milosrdenství" dne 18. června 1652. Dne 6. května 1663 dochází ke státnímu schválení "Společnosti Svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa"! A 21. května téhož roku k církevnímu schválení od toulského biskupa. Podle činnosti sester je brzy lidé začali nazývat milosrdnými - a jméno sv. Karla Boromejského přidávaly proto, že sochy tohoto světce zdobily průčelí a dvůr domu, kde sestry bydlely. Srov. JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, s. 129.

⁸⁵ Srov. ŠANDOVÁ, M. *Probouzet lidskost*, s. 6.

⁸⁶ Dočasné sliby jsou řeholní sliby, jež řeholnice skládá na určitou dobu, nejčastěji na tři roky. Jedná se o tři sliby: čistoty, chudoby a poslušnosti.

⁸⁷ ŠANDOVÁ, M. *Probouzet lidskost*, s. 6.

2.4 Likvidace řádu, centralizační klášter v Broumově

V dubnu 1948 po komunistickém převratu bylo v důsledku nového školského zákona postupně zlikvidováno celé katolické školství. Když po okupantech daly sestry vše do pořádku, přišel rok 1950 – likvidace řádů státní mocí.⁸⁸

Sestra Akvinela vzpomíná: „Nacistický a komunistický režim likvidoval církevní školství a tím i morální a nezanedbatelné duchovní hodnoty, jejichž byly sestry nositelem, a které neměl posléze kdo mladé generaci předávat. Totalita nacistická i komunistická postihla naši kongregaci tak, že říkám: Jsme sestry věčného nepokoje. Byly jsme nuceny opustit své kláštery i své poslání, byly jsme násilně vyvezeny ze 62 působišť kongregace do soustředovacích klášterů. Hromadná likvidace se týkala všech řádů a kongregací, nejen naší. V té době jsem pracovala pátý rok v Mateřské škole v Poděbradech. O záměru zrušit kláštery jsem byla přesvědčena vzhledem k politické situaci, jež se v 50. letech vytvářela. V září 1950 jsme i přes tuto politickou situaci zahájily v mateřské škole vyučování. Dne 26. září 1950 jsme dostaly z Národního výboru v Poděbradech příkaz připravit si osobní věci a naložit je na předem přistavené nákladní auto. Veškeré zařízení domu, kde byla škola a byt, mělo zůstat na místě. Do mateřské školy byla uvedena učitelka, kterou jsem v minulém školním roce zaškolovala. Vše proběhlo mlčky, bez jakéhokoliv vysvětlování. Při odjezdu 28. září jsme se s dětmi a rodiči nemohly ani rozloučit.“⁸⁹

Sestra Akvinela odjížděla společně se třemi sestrami v devět hodin ráno osobním autem jedoucím za nákladním autem s osobními věcmi sester. Školské sestry byly přemístěny do starobylého benediktinského kláštera v Broumově, jenž získal statut centralizačního kláštera již v dubnu 1950, kdy v něm mělo být soustředěno 467 řeholníků.

V září byl klášter uvolněn pro řádové sestry především z kongregace Chudých školských sester de Notre Dame. V únoru 1951 tam bylo 410 řeholnic, z toho 298 školských sester a 11 kandidátek rozhodnutých odejít s řeholnicemi.⁹⁰

„Byla to pro nás tvrdá zkouška, kterou jsme přijaly celkem odevzdaně. Záměrem nadřízených orgánů bylo, aby se co nejvíce sester vrátilo do civilu, ale nevyšlo jim to. Sestry posílaly z místa na místo, aby neměly možnost někde zakotvit. Byly rozděleny do továren v okolí Broumova – do Velké Vsi, Olivětína, Martínkovic a Police nad Metují.

⁸⁸ Srov. *Kronika kongregace Chudých školských sester de Notre Dame z roku 1950*, s. 45.

⁸⁹ Srov. ŠANDOVÁ, M. *Sestra věčného nepokoje*. Prameny a proudy, pořad Českého rozhlasu Vltava. Praha : Český rozhlas Vltava, 2006.

⁹⁰ Srov. FOJTÍKOVÁ, K. *Centralizace řádových sester kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v letech 1950 – 1953*, s. 88.

Starší sestry, které nemohly pro nemoc, popř. pro pokročilý věk pracovat v továrně, byly později přemístěny do Vidnavy ve Slezsku, kde začaly plést, vyšívát a dávat soukromé hodiny. Snažili se nás rozdělit, nařídili svléknout řeholní šat, čehož jsme neuposlechly. Podrobili nás politickému školení, ale pak to vzdali. Sestry do třiceti let byly v srpnu 1951 poslány do Varnsdorfu do národního podniku Elite. V tomto městě se sešlo 73 školských sester a několik sester z různých řádů a kongregací. Školské sestry byly zařazeny do pletárny k výrobě punčoch, do sukárny na přípravu materiálu pro výrobu. Mezi nimi jsem byla i já. Tato práce byla velmi těžká, plných osm hodin dělat tutéž práci a běhat kolem stroje, na němž bylo v oběhu sedmdesát cívek. Když se přetrhla niť, bylo nutné ji navázat. Zvykaly jsme si na tvrdý pracovní režim a všechny těžkosti. Ale i přesto jsme práci vykonávaly dle svého nejlepšího svědomí. Plat nám stačil jen na jídlo a bydlení. Ubytovali nás v učňovských internátech a postavili k práci. Měly jsme minimum osobních věcí. Někdy bylo v továrně u strojů horko na omdlení, všichni se svlékali do spodního prádla, ale my se „pařily“ v řeholním oděvu. Nikdy žádná nezradila. O této despotické perzekuci komunismu by dnešní mládež měla vědět a uvědomit si, co zažili lidé v této době, snad by pak nedělala to, co teď: obdivuje nacismus, vyžívá se v hajlování nebo vychvaluje komunismus. Je těžké najít v době komunismu něco dobrého, s nikým se komunismus nemazlil, ztracená léta to ale nebyla.“⁹¹

2.5 Ústav sociální péče v Horní Poustevně v letech 1960 – 1988

Na počátku 60. let byly režimem některé sestry určeny pro práci ve vznikajících ústavech sociální péče. Výběr míst a rozmístnění sester konzultoval v různém rozsahu krajský církevní tajemník s provinční nebo generální představenou a v plánu byla i společná návštěva potenciálních působišť.⁹² Školským sestrám bylo doporučeno, aby si udělaly zdravotní školu v Praze. Mezi nimi byla i sestra Akvinela.

Den 19. května 1960 se stal mezníkem života pro 28 Školských sester de Notre Dame. Nečekaně se ocitly na samých hranicích Čech v Horní Poustevně u Rumburku, ve větší, rozlehlejší vesnici obklopené Lužickými vrchy, v nichž dominuje kopec Špičák a Ječný vrch.

Sestry přijely převzít službu u dětí s mentálním a tělesným postižením z hlavního města Prahy. Od roku 1950 je to přibližně čtvrtá neprozkoumaná práce po práci v továrních halách, na družstevních lánech, ve službě u dlouhodobě nemocných.

⁹¹ HOLASOVÁ, A. *Vyprávění sestry Akvinely o nelehkém, ale zajímavém životě* [online]. Praha : městská část Prahy 6, 2006 [cit. 2006-10-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.sestka.cz/index.php?clanek=351>>.

⁹² Srov. TESAR, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu 1946 – 1989*, s. 40.

Prvního června měly nastoupit první děti. Dům, jenž se měl stát ústavem sociální péče, byl bývalý hotel Löfter. Neoplýval krásou, byl tmavý, nevybílžený. V přízemí se nacházelo skladiště nábytku, dříví, uhlí, chovali se tam králíci a drůbež. V prvním poschodí byla jednoduchá okna, povrchové elektrické vedení, suché WC v havarijním stavu, žádná koupelna, pouze umývárna opatřená plechovými žlaby a studenou vodou. Zařízení kuchyně tvořil velký kuchyňský sporák, odřený nábytek vyprávěl o zašlých časech. Ložnice a denní místnosti byly zastavěny kovovými lůžky a starým nábytkem. Takto vypadal v 60. letech jeden z prvních pražských ústavů. Nebyl čas k úvahám. V hotelu Löfter existovalo tolik nedostatků, že se zdály být nepřekonatelné, ale sestrám nechyběla chuť do práce, která překovávala všechny obtíže.⁹³

Sestra Akvinela uvádí: „Podmínky pro péči o děti s postiženími byly minimální: v potoce se máchaly pleny, prádlo se pralo na valše, na velkém sporáku v kuchyni se trvale hřála voda na koupání, plechová vana nahradila koupelovou vanu. Pracovalo se od slunka do slunka a to jak u dětí, tak i na vylepšení budov. Zpočátku lidi z vesnice neprojevovali ani přátelství, ani nepřátelství. V jejich pohledech bylo možné číst obavy, co bude s jejich klidem, až přijdu ty zvláštní děti, ani sestry nevěděly, jak to bude. Prvního června 1960 byl zahájen provoz. Vojenským autobusem nám přivezli první skupinu dvaceti dětí s těžkým postižením ve věku od pěti do sedmi let. V autobuse ležely na lehátkách, byly unavené, hladové, špinavé. Přivezli nám je z Lochovic. Při ukládání do postelí se bránily, křičely. Jejich reakce byla nesnesitelná. Když jsme viděly různá postižení, nedalo se myslet na dojmy. Byla nutná pomoc. Brzy byla odstraněna bariéra, kterou postavil strach z postižených dětí. Vždyť tyto děti byly krásné, milé, radostné, plné vděčnosti za každé pohlazení, za každou pochvalu. Důvěra v Boha a pomoc Matky Boží pomohla překonat počáteční obtíže. Člověk nesmí dlouze zvažovat své pocity a dívat se na postižení jako na krutost, nespravedlnost, ptát se, proč se to tak stalo, ale měl by přemýšlet o tom, co může pro děti udělat a jak jim dokázat, že je máme rády, že jim chceme pomoci nést jejich kříž, kterým jim připravila zlá sudička. Den ode dne se u dětí projevovaly jejich neschopnosti a zároveň se probouzel jejich duševní život. Odstraňovala se bariéra netečnosti, nezájmu, neklid se zmírňoval při přiměřené činnosti, v očích některých lidí sice neúčinnou, ale pro děti nesmírně důležitou. Srdce se plnila radostí, když poznávaly, že něco dokáží. Sestrám se práce dařila, vnikaly do nového světa, začaly se v něm odvážně orientovat, nacházet prostředky, jak by děti nasměrovaly k vyšším cílům.“⁹⁴

⁹³ Srov. *Jakými cestami Bůh vedl Školské sestry de Notre Dame*, s. 1.

⁹⁴ LOSKOTOVÁ, L. *Vzpomínky na naše začátky*, s. 1 – 2.

Pro ústav se opravil i další dům, zvýšil se počet dětí z 50 na 115, vylepšily se i podmínky bydlení. Díky ústavu dostala Horní Poustevna veselejší vzhled. Lidé se sblížili se sestrami a jejich prostřednictvím i s dětmi. Už tenkrát to nebyl ústav, byl to domov. Sestry i děti tvořily rodinu. Obě skupiny se vzájemně posilovaly. Děti čekaly na službu lásky sester a sestry opět s radostí pracovaly mezi dětmi.

„Služba dětem nám dávala pocit naplnění. Prožívaly jsme s dětmi jejich zlobení i jejich pokroky, každý úsměv i každou slzičku, kterou jsme objevily v jejich očích. Děti si oblíbily některé sestry natolik, že na nich doslova visely. Občas jsme říkaly: „Sestra Consoláta nějak moc rozmazluje děti.“ Sloužila na oddělení, kde byli chlapci s hlubokým postižením. Vyzkoušela si, jakou má kdo rád písničku a když ho krmila, zpívala mu ji. Stávalo se, že když obcházela děti a přála jim dobrou noc, děti plakaly a dávaly najevo, aby ještě zůstala. Mnohokrát musela zmizet po kolenou, aby děti neviděly, že se blíží ke dveřím.“⁹⁵

Jak jsem již zmínila, do ústavu v Horní Poustevně byly přijímány děti s postižením z Prahy. Rodiče si museli podat žádost o přijetí do ústavu sociální péče na Správě sociálních služeb ve Skleněné ulici v Praze Vysočanech. Žádostí bylo mnoho. Nebylo možné uspokojit všechny žadatele.

„Ředitelem v té době byl František Hošek, bývalý krejčí. Neměl žádného zástupce. Veškeré změny projednával se Správou sociálních služeb v Praze, bez jejich svolení nic neudělal. O této práci neměl ponětí, nerozuměl jí, ale děti měl rád a nám neublížoval. Po jeho smrti nastoupil nějaký Fiala, vzdělaný člověk. Ale děti se ho bály a my mnohdy také, když se rozzlobil, křičel tak, že to slyšeli lidé v celém Šluknovském výběžku, ale nikdy neublížil. Po jeho odchodu přišel Milan Cháb, bylo to myslím v roce 1980, on byl mladý, vzdělaný, výborný sociolog, věděl o práci u dětí s postižením hodně, měl na to školy. Já jsem tam převzala funkci vrchní zdravotní sestry. Musela jsem být téměř u všeho. Zažila jsem mnoho strachu v kritických chvílích, když byl třeba těžký úraz a lékař byl daleko. Čekala jsem i několik hodin na sanitku. Drobnější poranění jsem ošetřovala sama. Jedna naše dívenka si při epileptickém záchvatu poranila hlavu. Měla jsem o ni velký strach, volala jsem našemu obvodnímu lékaři, aby hned přijel. Než dojel, stačila jsem ránu zašít. Lékař mě uklidňoval, že jsem to provedla správně. Při každém složitějším případě jsem se radila s lékaři. Dostala jsem od nich potvrzení, že akutní situace můžeme řešit přímo u nás v ústavu. Dnes bych si už netroufla udělat jakýkoliv zákrok bez lékaře.“⁹⁶

---

⁹⁵ LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

⁹⁶ LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

Byly i radostnější chvíle např. když sestry učily děti, aby si vzájemně pomáhaly, snažily se u každého dítěte rozvíjet sebemenší náznak schopností, jež by se u nich objevily. U všech dětí dbaly na to, aby přijaly řád ústavu, zachovávaly pořádek apod. Vedle zdravotní práce s nimi sestra Akvinela cvičila, tancovala, zpívala, zapojovala do hry i ty nejmenší děti. Po práci v továrně byla tato práce pro sestry přímo zavazující. Staraly se o živé bytosti, do nichž vkládaly naději na zlepšení jejich života (viz příloha V).

2.6 Odchod sester z Ústavu sociální péče v Horní Poustevně

V roce 1988 opouštěly sestry tento domov. K odchodu se rozhodly dobrovolně, nikdo je nenutil. Zestárly, bylo jim přes 65 let. Chtěly odejít, dokud byly schopné sloužit klientům, nikoliv aby klienti sloužili jim. Jejich řady řídly. Některé sestry odcházely na odpočinek, jiné pro věčnou odměnu. Lhůta k odchodu byla určena na rok.

Byl to rok vnitřního loučení, přetnutí kořínků i kořenů. Byl to rok intenzivního prožití všedních i svátečních dní. Byly dny radosti i smutku. Každé dítě mělo svou „mámu“, bylo součástí jejího života, ať na sobě neslo viditelné nebo utajené znamení postižení.

Jejich práci u postižených převzali v Horní Poustevně civilní ošetřovatelé a vypomohly i sestry z Kongregace misijních sester Služebnic Ducha Svatého,⁹⁷ jež byly do práce zaškoleny.

S bolestí a smutkem se Školské sestry de Notre Dame loučily s dětmi, jejich rodiči a se všemi, kteří se stali součástí jejich života. Ředitel Milan Cháb si velice vážil práce a výsledků dosažených sestrami. Civilní zaměstnanci a řeholní sestry se starali o 170 klientů. Společným úsilím jim vytvářeli rodinné prostředí. Mezi sestrami, mnohými rodiči a spolupracovníky se vyvinulo celoživotní přátelství.⁹⁸

Při oslavě svátku žen v roce 1988 ředitel Milan Cháb charakterizoval činnost sestry Akvinely takto: „Sestra Akvinela – spiritus lektor, hybatel ústavního dění, mravní autorita, lékař těla i ducha, inovátor, člověk charismatický, člověk moudrý a veselý.

---

⁹⁷ Kongregace misijních sester Služebnic Ducha Svatého - blahoslavený Arnold Janssen se narodil 5. listopadu 1837 v Gochu, diecéze Münster, v Německu. Po kněžském svěcení se věnoval vyučování a šíření úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a též šíření misijního ducha mezi německým lidem. Plný zápalu pro Boží království vynaložil všechnu svou energii na výchovu kněží, sester a bratrů laiků, kteří by mohli být posláni evangelizovat zejména nekřesťanské národy. Za tím účelem založil ve Steylu v Holandsku Společnost Božího Slova a misijní kongregaci sester Služebnic Ducha Svatého a klauzurní sestry Služebnice Ducha Svatého ustavičného klanění. Tyto instituty, zakladatelem moudře vedené a formované, se rychle rozvinuly a vytvořily plodný apoštolát u různých národů. Zakladatel zemřel 15. ledna 1909. Srov. JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, s. 138.

⁹⁸ Srov. HOLASOVÁ, A. *Vyprávění sestry Akvinely o nelehkém, ale zajímavém životě* [online]. Praha : městská část Prahy 6, 2006 [cit. 2006-10-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.sestka.cz/index.php?clanek=351>>.

Vždy byla připravena pomoci komukoli radou i skutkem, náročná k jiným, přísná k sobě, neúnavná, pozorná, obětavá, hravá, laskavá i milující. Bez Sestry Akvinely, bez její denní práce, kterou nikdy na hodiny neměřila, by nebylo možno dosáhnout dnešního stavu a podoby ústavu.⁹⁹

Dne 6. dubna 1988, když sestry opouštěly Šluknovský výběžek, řekla sestra Akvinela: „Přeji si, aby Kristův odkaz se dostal za hranice Poustevny do celého výběžku, kde by pomáhal budovat šťastnou budoucnost všech obyvatel. Loučení je smutné tehdy, když se ztrácí naděje. Nám však naděje zůstala. Naděje k udržení lidského přátelství, naděje, že děti, které sestry uváděly do života, budou dále žít pod hřejivým dotykem lásky jejich následovnic. Proto Horní Poustevna, obklopená vrchy Špičákem a Ječným, omývaná Lučným potokem, oživovaná radostným zpěvem dětí z ústavu, kterých se nedotýkají starosti okolního světa, zůstala domovem těch, které daly našemu pohraničí velkou část svého života. Ti, kteří zůstali, ať usilují, aby naše pohraničí milovali, aby budovali a vytvářeli domov generaci, která zůstane v tomto kraji a neopustí jej ani tehdy, když se jí budou nabízet lepší a výhodnější podmínky života. Získaná zkušenost otevřela cestu k srdcím těch, kteří potřebovali poznat Boží lásku a pocítit, že jejich život je nesmírně cenný. S touto láskou a nadějí se sestry loučily s těmi, o které se staraly dlouhé roky svého života.“¹⁰⁰

Sestry odjely do Charitního domova v Oseku u Duchcova a do Štěplovce u Opavy na dožití. Sestra Akvinela patřila ke skupině, jež se přestěhovala do cisterciáckého kláštera v Oseku.

Rodiče dětí s postižením hledali po roce 1989 možnost, jak umístit své děti vyžadující neustálou komplexní péči co nejbližší svého bydliště. V únoru 1990 přijeli do Oseka pan Ing. Rohlena, ředitel katolické charity, a náměstkyně MUDr. Svatošová s prosbou, aby sestry pomohly zřídit v Praze dům pro děti s mentálním a tělesným postižením.

V květnu byly na cestu připraveny dvě sestry - sestra Akvinela a sestra Cecílie. Ve spolupráci s charitou a s rodiči dětí měly získat vhodný objekt. Před odjezdem sestra Cecílie náhle zemřela. Do Prahy odjížděla jen sestra Akvinela plná nejistoty, jak tento úkol zvládne. Nezůstala sama, v katolické charitě i mezi rodiči se našlo mnoho aktivních pracovníků.¹⁰¹

---

⁹⁹ CHÁB, M. *Proslov při oslavě MDŽ*. Horní Poustevna, 1988, s. 1.

¹⁰⁰ *Jakými cestami Bůh vedl Školské sestry de Notre Dame*, s. 2.

¹⁰¹ Srov. *Sestra Akvinela z kongregace Školských sester de Notre Dame* [online]. Praha : magistrát Prahy 6, 2006 [cit. 2006-10-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.praha6.cz/index.php?strana=loskotova>>.

2.7 Domov svaté Rodiny - Petřiny

V červenci 1990 byl na Praze 6 zajištěn objekt – malé jesle určené k uzavření. V říjnu 1990 byl tento objekt předán Ústavem národního zdraví Prahy 6 katolické charitě.

Jesle sloužily malým dětem. Pro starší klienty s mentálním a tělesným postižením byl tento objekt nevyhovující, a tak byla nutná rekonstrukce celé budovy, jenže tím vzniklo mnoho starostí. Nenašel se původní plán stavby, a tak pan architekt Ing. Synk musel vyměřit přesně interiéry, aby se dal na těchto podkladech vypracovat projekt budoucího Domova svaté Rodiny.

V prosinci se připravil objekt jeslí k rekonstrukci. Přestavba začala v lednu 1991 a měla být ukončena v srpnu 1991. Byl zhotoven projekt, získány finanční prostředky a stavební povolení. Rekonstrukce představovala rozpočet přes 5 milionů korun. Zajistit potřebný finanční obnos byl pro charitu nesnadný úkol. Porozumění našla u rakouské charity a Městského úřadu Prahy 6. Vypomohli i rodiče a dárci.

Interiér budovy se rychle měnil. V srpnu 1991 byl interiér z velké části hotov. Zařízení pro celý objekt bylo předem zakoupeno. Když bylo vše na svém místě, zavládla v domě radostná nálada. Šedobílá budova připomínala spíše domov než ústav. I volba názvu „Domov svaté Rodiny“, tomu odpovídal. Dům byl zkolaudován a nastala chvíle, na niž tolik čekali rodiny i pracovníci. Výběr klientů byl proveden již během přestavby. Byly předloženy lékařské posudky, popsány diagnózy, vyplněny dotazníky a podepsány dohody.¹⁰²

Prvního října 1991 byla cesta k Domovu na Petřinách obsazena auty. Staniční sestra přijímala děti a směřovala je na jednotlivá oddělení. Tam se jich ujímaly pracovníce. Toho dne bylo přijato do Domova 30 klientů. Dne 3. října 1991 doplnili počet ještě klienti z Horní Poustevny. Kapacita domu byla naplněna a 40 klientů se stalo natrvalo obyvateli prvního charitního domu v Praze. Převzalo za ně odpovědnost 30 pracovníků převážně mladšího věku.

Život se rozběhl na plné obrátky. Oddělení svatého Josefa poskytlo domov skupině deseti mužů ve věku od 10 – 45 let s různým stupněm postižení. Věkové rozdíly nevyvolaly žádné konflikty. Další tři skupiny obsadily dívky, jež byly zařazeny podle stupně postižení. Na oddělení svaté Anežky a na oddělení svaté Zdislavy byly umístěny dívky s kombinovaným postižením.

---

¹⁰² Srov. DOČEKALOVÁ, J. *Domov svaté Rodiny - Petřiny a Liboc*, s. 2 – 3.

Čtvrté oddělení nazvané Notre Dame poskytlo domov dívkám rozdílného věku, ale přibližně stejného stupně mentálního postižení. Na tomto oddělení se osvědčily pracovnice s pedagogickým vzděláním.¹⁰³

Podle sestry Akvinely lze problematiku složité práce s přijatými klienty těžko hodnotit. „Začátky práce a seznámení se se současným stavem dětí byly pro pracovníky náročné. Pochopit psychiku a porozumět různým projevům chování dětí vyžadovalo od pracovníků zkušenost, která všem chyběla. Byla však nahrazována trpělivostí, ochotou a laskavostí. I klienti si těžko zvykali na změnu prostředí. Jejich chování bylo zpočátku neklidné a často se i zhoršovalo. V takových chvílích jsme se více spojovali v modlitbě.“¹⁰⁴

Dne 7. října 1991 byl Domov svaté Rodiny vysvěcen pražským arcibiskupem Miloslavem Vlkem.

Po otevření prvního charitního domu v Praze vznikl zájem o přijetí dalších klientů. Kapacita domu rostla o další klienty. Schopnější klienti byli přijati do zkráceného pracovního poměru. Bezpečnost a stanovený režim Domova zajistil dostatečný tým pracovníků. Zájemců o práci se hlásilo dost, převážně mladí lidé. Sestra Akvinela, jakožto ředitelka Domova svaté Rodiny, postupovala při výběru pracovníků vždy pečlivě a obezřetně. Při seznámení sestra Akvinela prověřovala vztah pracovníka ke klientům a jeho pohnutku k volbě tohoto povolání. Nezasírala obtížnost práce, náročnost směnových služeb, ani fyzickou a duševní námahu. K tomu přikládala další kritéria jako lásku k trpícím, duchovní a morální život, etiku chování, trpělivost a fyzické zdraví. Přihlížela též ke vzdělání a osobním schopnostem. „Služba postiženým vyžaduje sílu, odvalu a lásku,“ říkala vždycky. Pracovníci procházeli tvrdou zkouškou, v níž buď obstáli, nebo odešli. Důvody ukončení práce byly různého charakteru. Jedním z hlavních se stávalo studium, další důvod byl vstup do manželství a třetím důležitým poznáním bývalo to, že jim tato práce nepřinášela očekávané uspokojení. Přátelský vztah zpravidla přetrvával i nadále a různá setkání ho stále upevňují. Všechny spojuje víra v Boha, kterou našli někteří jedinci právě v Domově.¹⁰⁵

Prvního listopadu 1991 byla v Domově zřízena kaple. Domov svaté Rodiny je zařízením katolické charity. Kdo má zájem v Domově pracovat, je si vědom toho, jaký duch v domě převládá. Nevěřící pracovníci jsou o tomto informováni a tolerují náboženské smýšlení. Oboustranné pochopení udržuje dobré soužití i při rozdílném náboženském vyznání.

---

¹⁰³ Srov. OBERREITER, M. *Přestavba, otevření, rozšíření domu na Petřínách* [VHS]. Praha : Selesiánské videocentrum, 1991.

¹⁰⁴ LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

¹⁰⁵ Srov. NOVOTNÁ, M. *Svěcení Domova svaté Rodiny – Petřiny L.P. 1991* [VHS]. Praha : Selesiánské videocentrum, 1991.

Dne 14. září 1997 udělil P. Václav Malý deseti klientům svátost biřmování. Sestra Akvinela vzpomíná, jaká to byla radostná událost pro klienty, rodiče a pracovníky. Otec Malý ve své promluvě povzbudil rodiče k pochopení bolesti a k lásce k dětem s postižením.¹⁰⁶

Od zahájení provozu v Domově svaté Rodiny do roku 1993 patřil Domov pod ústředí katolické charity ve Vladislavově ulici. Od roku 1994 přešel pod správu Arcidiecézní charity v Praze 2, Londýnská ulice.¹⁰⁷

Od roku 1996 bylo zřízeno Sdružení přátel Domova, kde jsou převážně zastoupeni rodiče klientů. Jeho předsedkyně Mgr. Jitka Zimová vše plně obětuje Domovu. Sdružení zajišťuje materiál do chráněných dílen. Jeho aktivit je však mnohem více. Jsou vedeny upřímnou rodičovskou snahou obohatit život svých dětí a prohloubit vzájemné přátelství mezi rodiči.

V roce 1998 se Domov svaté Rodiny z finančních důvodů osamostatnil. Pro určitou ochranu ho převzalo Arcibiskupství pražské, kam patří dodnes. Život v Domově zpestřuje návštěva divadel, koncertů, poutě, cirkusy, benefiční koncerty, plesy, výstavy, aukce a jiné kulturní akce (viz příloha VI).

2.8 Domov svaté Rodiny - Liboc

Rekonstrukce staré libocké školy na druhý Domov svaté Rodiny se stal velkým přerodem v provozu Domova. Důvody k rozšíření Domova a ke zvýšení kapacity obyvatel byly prosté: mnoho žádostí a „volání“ o pomoc z rodin s postiženým členem, vyžadovali to i klienti, jejichž omezená mobilita požadovala praktičtější zařízení.

V kronice libocké školy jsou první zmínky z roku 1810, kdy byla zavedena triviální výuka pro žáky z Dolní Liboce a okolí. V roce 1828 byla uprostřed obce přestavěna jednopatrová budova se dvěma třídami, s bytem pro řídícího učitele a jeho pomocníka. Dobudování školy skončilo v roce 1896. Získanou podobu si škola zachovala do roku 1958, kdy byla ukončena funkce školní budovy výstavbou modernějších škol v nedalekém okolí. Byla zrušena a posloužila mnoha firmám. Posledním majitelem se stal Servis diplomatických služeb. Budova obrostla divokou zelení, dvůr byl využíván jako skládka. Celý komplex tak unikal pozornosti obyvatel z okolí.¹⁰⁸ V roce 1996 při návštěvě libocké fary neunikla pozornosti sestře Akvinele velká stará stodola. Žádala duchovního správce P. Jiřího Kusého, aby zprostředkoval její využití pro Domov.

---

¹⁰⁶ LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

¹⁰⁷ Srov. *Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 1994*, s. 7.

¹⁰⁸ Srov. *Kronika Domova svaté Rodiny – Liboc*, s. 1.

Otec Kusý upozornil na bývalou školu, a tak se v únoru roku 1996 uskutečnila její prohlídka. Zúčastnili se jí Ing. Pavel Boček – starosta Městské úřadu Prahy 6, ředitel Diplomatických služeb, sestra Akvinela, otec Jiří Kusý a ředitel Diecézní charity Karel Trutnovský. Dne 24. června 1996 byl potvrzen pronájem na 30 roků od doby podepsání smlouvy. Stále se usiluje o převedení majetku do vlastnictví Domova, všechna jednání jsou však dosud nevyřešená.

Od 1. července 1996 se stali přímými sousedy karmelitáni žijící v sousedské farnosti při kostele sv. Fabiána a Šebestiána. Jejich tolerance a duchovní podpora byla nedocenitelným darem do nejistého začátku Domova svaté Rodiny v Liboci. V letním a podzimním období roku 1996 se začalo s vyklížením objektu. V zimě se s pracemi nepokračovalo, začalo se až na jaře roku 1997.¹⁰⁹

Škola se stále připravovala na rekonstrukci. Obstarání všech povolení trvalo od počátku roku 1997 až do konce září. Projekt vypracoval pan architekt Hrůza, jenž má v Domově svaté Rodiny své dvě dcery.¹¹⁰ Kolem 15. října dala sestra Akvinela pokyn k zahájení stavby. Týdenní kontrola pravidelně zajišťovala dohled nad plněním daných úkolů. Stavba pokračovala celou zimu, byl dodržován plán projektu i časový harmonogram. Důraz byl kladen na vybudování bezbariérových vchodů, dobrou udržovatelnost pokojů a sociálních zařízení. Na budově A byla hrubá stavba dokončena začátkem roku 1998.

Společně se stavebními úpravami v budově A se pracovalo na vybudování výtahu, kuchyně a zimní prosklené verandy. Celý rozpočet narůstal a zajištění milionových částek nebylo pro sestru Akvinelu jednoduché. Na podzim roku 1998 byla zahájena výstavba dílen, skladů, prádelny a ubytovny. Na budově A byla před zimou dokončena fasáda a zevní úpravy. Uvnitř domu bylo třeba provést mnoho stavebních úprav. Přišla na řadu i kaple umístěná do suterénu v bývalé kotelně. Strop místnosti připomínal chrámovou klenbu a celé prostředí svým vybavením splnilo liturgické představy.

Velký kříž, dílo akademického sochaře Karla Stádníka, byl umístěn v čele kaple, proto je kaple zasvěcena sv. Kříži. Na počátku roku 1999 se pracovalo na interiéru budovy A, aby se mohl v jeho polovině zahájit provoz Domova svaté Rodiny na Liboci. K tomu patřila i úprava celého interiéru budovy a další část pozemků u budovy B. Vyrovnal se nerovný terén a část se upravila na parkové záhony. Obnovila se narušená zeď mezi Domovem a farní zahradou.¹¹¹

---

¹⁰⁹ Srov. DOČEKALOVÁ, J. *Domov svaté Rodiny – Petřiny, Liboc*, s. 1 - 2.

¹¹⁰ Srov. *Kronika Domova svaté Rodiny – Liboc*, s. 2 - 3.

¹¹¹ Srov. HRONKOVÁ, L. *Domov svaté Rodiny v Liboci* [VHS]. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 2001.

Dne 25. května 1999 byl otevřen a posvěcen Domov svaté Rodiny na Liboci. Světitelem byl kardinál Miloslav Vlk. Byl naplněn radostí z ukončení práce i pečlivě vybaveného domu. Projevil nejen svou sympatii k celému projektu, ale byl i zprostředkovatelem finančního daru, který byl pro sestru Akvinelu impulsem k zahájení další stavby.

Rok 2000 byl rokem přijímání klientů. Nejdříve byli přemístěni starší a imobilní klienti z Domova svaté Rodiny na Petřínách. Uvolněná místa se doplňovala mladšími mobilními obyvateli. Po jejich krátkodobé adaptaci se další přijetí řídilo harmonogramem, aby se vytvářely homogenní skupiny s počtem pět. V přízemí byla ubytována skupina chlapců – oddělení sv. Vojtěcha. V prvním poschodí byla umístěna desetičlenná skupina imobilních dívek na oddělení Nepomucenum. Ve čtyřech garsonkách byla umístěna skupina osmi chlapců – oddělení má vznešené jméno Velehrad. V půdních prostorách jsou dvě skupiny dívek na oddělení svaté Ludmily a svatého Václava. V domě jsou umístěny také kanceláře.

Pracovní tým tvořili převážně nováčci. Pracovníci si předávali rady a zkušenosti mezi sebou. Doplňovaly se praktické potřeby. Bylo nutno poznat, co je k prospěchu, co spíš ke škodě. Získávaly se zkušenosti a třídily se. Na konci února 2000 se dokončila stavba ubytovny, dílen a prádelny i přístavba domku spojeného s budovou dílen a ubytovny.

Kolaudace celého nově zbudovaného areálu proběhla začátkem března bez větších připomínek. Budovu dílen i ubytovnu vysvětil 16. září 2000 biskup Václav Malý. Při bohoslužbě se v kapli oslavil svátek Povýšení sv. Kříže, tedy první poutní slavnost v novém Domově svaté Rodiny (viz příloha VII).¹¹²

V době stavby Domova svaté Rodiny v Liboci sestra Akvinela onemocněla rakovinou tlustého střeva. Sděluje: „Nebylo to vůbec lehké, ale protože jsem neměla čas na přemýšlení a bylo potřeba pracovat, opravdu jsem churavěla vlastně jen dva měsíce a léčbu chemoterapií absolvovala při práci. Všem doporučuji: když onemocníte, nemyslete na nemoc a mějte naději na uzdravení! Když mi lékařka oznamovala diagnózu, obávala se mi vše říct naplno. Na požádání pak ale řekla plnou pravdu o mé nemoci a to velmi pomohlo. Když se člověk řídí vůlí Boží, má to smysl. Lepší je být připravený přijímat od Boha vše, a když pak přijde něco nepříjemného, vytěžit z toho maximum ke cti a slávě Boží.“¹¹³ Díky výborné lékařské péči a díky stmelení všech, kdo se během nemoci za sestru Akvinelu modlili, se uzdravila.

Rok 2000 byl pro Domov svaté Rodiny v Liboci rokem dějinným. Sestra Akvinela uvádí: „Po všech těch útrapách jsme stanuli u cíle, k němuž nás Bůh celé roky vedl a zahrnoval požehnáním. Kdo mnoho dostal, musí i hodně dávat.

¹¹² Srov. *Kronika Domova svaté Rodiny – Liboc*, s. 6 - 7.

¹¹³ GROSSKOPFOVÁ, T. I. Každý se může cvičit v lásce. *Katolický týdeník*, 2005, č. 36, s. 7.

Prakticky jsme začali uskutečňovat zákon lásky na našich obyvatelích. Každý má příležitost dokázat svou velkorysost. Ať je všední den nebo neděle, život v Domově svaté Rodiny ubíhá ve stejném rytmu. Více se dostává do povědomí veřejnosti. Časté návštěvy spojují obyvatele se světem, prohlubují jejich společné kontakty a přesvědčují okolní svět, že Domov svaté Rodiny není uzavřená společnost.“¹¹⁴

Dne 25. října 2000 přivítal Domov svaté Rodiny v Liboci paní Dagmar Havlovou s belgickou královnou Paolou, v následujícím roce 1. března paní Dagmar Havlovou s chotí slovenského prezidenta paní Schusterovou a 9. října 2002 paní Dagmar Havlovou s její královskou výsostí Terezií z Lucemburska.¹¹⁵

V roce 2001 se na návrh rodičů uvažovalo o zřízení nadace. K jejímu uskutečnění přispěla maminka jednoho klienta Domova, jež z vděčnosti, že její imobilní syn díky vytrvalé rehabilitaci začal chodit a současně docházelo ke zlepšení i jeho psychického stavu, věnovala finanční základ k založení nadace. Z iniciativy spolupracovníků sestry Akvinely byla na její počest nazvaná nadace „Nadace sestry Akvinely“.

Důvodem k této volbě byla sestřina dlouholetá zkušenost při zajišťování a hospodaření s finančními prostředky. Nadace se snaží vytvářet trvalý dobročinný fond k prospěchu a k vylepšení životních podmínek všech obyvatel Domova svaté Rodiny, zvláště těch, kteří během života ztratili své nejbližší. Základním posláním nadace je vytváření podmínek ke zkvalitnění života klientů Domova svaté Rodiny a to zejména poskytování nadačních příspěvků v oblasti sociálních, zdravotních, výchovných, vzdělávacích a kulturních potřeb.

Rodiče s důvěrou svěřili starost o nadaci sestře Akvinele, jež přesto, že ukončila funkci vedoucí, zůstává stále členkou nadace a je tak nadále v kontaktu s rodiči, přáteli a příznivci Domova.¹¹⁶

Dne 31. května 2002 sestra Akvinela předala svou funkci ředitelky Domova svaté Rodiny panu Ing. Antonínu Janýškovi. Ten působil jako ředitel Domova svaté Rodiny od 1. června 2002 do 15. října 2003, kdy byl s okamžitou platností ze své funkce na návrh správní rady odvolán pro ztrátu důvěry.¹¹⁷ Dočasně převzala funkci ředitelky paní Ludmila Ledererová, jež v ní setrvala do 31. července 2004. V současnosti je ředitelem pan Mgr. Antonín Szwanczar.¹¹⁸

---

¹¹⁴ *Kronika Domova svaté Rodiny – Liboc*. Praha, 2002, s. 7.

¹¹⁵ Srov. *Sedmnáct měsíců Dagmar Havlové včetně její návštěvy na Domově svaté Rodiny* [VHS]. Praha : Česká televize, 1998. Dokumentární film.

¹¹⁶ Srov. RAMEŠOVÁ, L. *Nadace sestry Akvinely*, s. 1 – 2.

¹¹⁷ Srov. *Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 2003*, s. 8.

¹¹⁸ Srov. *Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 2004*, s. 8.

2.9 Současnost Domova svaté Rodiny

Posláním Domova svaté Rodiny je vytvořit příjemné a láskyplné prostředí osobám s mentálním a tělesným postižením. Domov svaté Rodiny poskytuje nejen celoroční ubytování a potřebnou péči, ale podporuje také maximální rozvoj osobnosti klientů a jejich seberealizaci při respektování jejich možností a schopností. Snahou všech pracovníků je všestranně uspokojovat potřeby klientů a zabezpečit jejich aktivní, důstojný a plnohodnotný život. Vychází přitom z přesvědčení, že lidský život je v jakékoliv podobě vzácným darem, kterého si vážíme a chráníme jej.

Domov se trvale snaží udržovat a stále zvyšovat již dříve nastavenou úroveň kvality poskytování péče. Péče, pomoc a podpora probíhá v Domově podle individuálních plánů vypracovaných na základě potřeb jednotlivých klientů. Vzhledem k postupnému stárnutí klientů dochází k úpravě jejich individuálních plánů a změně nebo i omezení některých aktivit. Kapacita obou domů je 78 lůžek, z toho dvě jsou určena jako respitní. Dva klienti docházejí na denní pobyt. Ke zvýšení úrovně bydlení přispěla i výměna části zastaralého nábytku. Podařilo se vyměnit dlažbu na terasách v prvním patře v Domově svaté Rodiny na Petřinách a celkově opravit bezbariérové vstupy do přízemních oddělení ze zahrad. Pro přípravu stravy pro klienty i zaměstnance Domova slouží dvě samostatné kuchyně v Domově na Petřinách a na Liboci. Od ledna 2005 byl naplněn požadavek hygienické a potravinářské legislativy a byl zaveden Systém kritických bodů pro obě stravovací jednotky, jež vypracovala Ing. Hana Svobodová z Poradenství v gastronomii HACCP.

Domov se dále snaží udržet a zvyšovat stávající stupeň zdravotní péče a pokud možno i zlepšit fyzickou a psychickou kondici klientů.

V zájmu zkvalitnění přímé ošetrovatelské péče prochází pracovníci různými školicími akcemi včetně školení první pomoci se specifickým zaměřením na klienty Domova. K zajištění somatických potřeb klientů Domova svaté Rodiny se využívá fyzioterapie. Snahou fyzioterapeuta je zamezit vzniku komplikací a sekundárních změn u klientů s těžkým postižením. Používá se i hydroterapie, polohovací vaky, míče, rotopedy a další přístroje a pomůcky. I práce v domácích dílnách je oblíbenou činností a prospěšnou nabídkou využití volného času klientů. Dílny primárně neslouží k výrobě a prodeji, ale jsou místem, kde mají klienti možnost rozvíjet svou fantazii a tvořivost. Pracují v tkalcovské dílně, keramické dílně, dřevodílně a dílně domácích a ručních prací. Pestrou nabídkou kulturních programů se snaží Domov co nejvíce zpříjemnit život klientů. Jsou to především divadelní, hudební, kulturní akce, koncerty, výstavy, rekreace, celodenní výlety, oslavy narozenin aj.

Domov svaté Rodiny dlouhodobě spolupracuje s příslušnými sociálními odbory městských částí, jejichž občané jsou umístěni v Domově svaté Rodiny. Nejvýraznější je spolupráce s městskou částí Praha 6 vzhledem k počtu klientů, kteří mají trvalé bydliště v této lokalitě. Velmi významná je rovněž spolupráce s o.s. Přátelé Domova a Nadací sestry Akvinely. Spolupráce je i s o.s. Rytmus,¹¹⁹ o.s. Křížovatka.cz.¹²⁰ V neposlední řadě spolupráce s Nakladatelstvím UMÚN s.r.o. (Umělci malující ústy a nohama).¹²¹ Členkami jsou dvě klientky Domova. Na duchovní péči o klienty se podílí vedení i členové farnosti sv. Fabiána a Šebestiána v Liboci a z farnosti sv. Norberta ve Střešovicích. Mše svatá se konají v obou domovech. Probíhá i výuka náboženství, jíž se účastní 17 klientů.¹²²

V nejbližších letech se uskuteční rekonstrukce Domova svaté Rodiny na Petřinách, s cílem upravit bydlení klientů, modernizovat stravovací provoz a jídelnu, koupelny a další zázemí pro klienty a zaměstnance.

---

¹¹⁹ Občanské sdružení Rytmus (podporované zaměstnávání) je komplex služeb, jejichž cílem je poskytnout člověku takovou podporu, aby si našel místo na otevřeném trhu práce za rovných platových podmínek. Je určeno pro zájemce znevýhodněné na trhu práce tak, že pro získání a udržení pracovního místa potřebují dlouhodobou podporu přímo na pracovišti. Podpora je poskytována podle individuálních schopností a potřeb konkrétního člověka. Rytmus v rámci tohoto programu zajišťuje služby pro lidi s mentálním postižením. V tradičních postupech se zájemce o práci na prvním místě učí pracovním dovednostem ve specializovaném zařízení, a teprve potom přechází na pracovní místo, program podporovaného zaměstnávání začíná umístěním na pracovišti. Trénink pracovních dovedností probíhá přímo na místě. Dlouhodobým cílem asistence je to, aby ji pracovník s postižením nepotřeboval. Srov. KREJČÍŘOVÁ, O.; MEDVECOVÁ, A.; OPATŘILOVÁ, D. *Problematika zaměstnávání občanů se zdravotním postižením*, s. 18 – 21.

¹²⁰ Občanské sdružení Křížovatka.cz má charakter neziskového sdružení. Zaměřuje se na pomoc občanům s postižením v oblasti internetové technologie. Sdružení vzniklo v roce 2000 z iniciativy imobilního Richarda Navrátila, bývalého klienta Domova svaté Rodiny a jeho přátel, především za velké pomoci Jiřího Verner a Tomáše Sýkory, kteří Richardovi s realizací jeho snu mít vlastní internetový server, pomohli. Zřídili i katalog Křížovatka v elektronické podobě. Postupem času Richard nechtěl v pomoci lidem s postižením zůstat jen u jakési „virtuální podoby“ a začal uvažovat o zbudování centra, kde by mohl poskytovat komplexní služby v oblasti internetové technologie. To se mu za pomoci sponzorů podařilo a na konci roku 2003 otevřeli Počítačový klub U Zeleného ptáka na Praze 4 pro osoby s postižením. Srov. NAVRÁTIL, R.; SÝKORA, T.; VERNER, J. *Občanské sdružení Křížovatka.cz*, s. 1-2.

¹²¹ Nakladatelství UMÚN s.r.o. (Umělci malující ústy a nohama) bylo ustanoveno pro Českou republiku od roku 1993 v úzké vazbě na celosvětové Sdružení malířů malujících ústy a nohama, které má sídlo v Lichtenštejnsku. Zakladatelem a prvním prezidentem byl Arnulf Erich Stegmann, sám postižený dětskou mozkovou obrnou a ochrnutím horních končetin. V roce 1932 založil vlastní nakladatelství a vydával umělecké pohlednice a grafiky. Využil svůj organizační talent a kontaktoval malíře malující ústy a nohama. Výsledkem jeho aktivit bylo v roce 1956 založení „Sdružení malířů malujících ústy a nohama“. Dnes lze najít jednotlivá Nakladatelství ve více než 60 zemích světa. Nakladatelství vydává tvorbu malířů malujících ústy a nohama formou reprodukcí – přání, jmenovek k dárkům, dopisních papírů, kalendářů a rozesílají je poštou jako nabídkové kolekce. Touto činností se získávají finanční prostředky. Malíři neprodávají svá díla a jejich reprodukci přímo, ale činí tak prostřednictvím Sdružení – Nakladatelství v jednotlivých zemích. Od roku 2001 podporuje Nakladatelství UMÚN slečnu Lenku Kalinovou a slečnu Adrianu Příbylovou, klientky Domova svaté Rodiny. Bylo jim uděleno stipendium, jehož výše není zanedbatelná, je odvislá od umělecké zralosti, kterou hodnotí v tříletých obdobích Umělecká rada v Lichtenštejnsku. Na osobní účty stipendistů dochází měsíční honoráře – stipendia z Lichtenštejnska. Srov. *Nakladatelství UMÚN* [online]. Praha, 2001. Dostupné na WWW: <<http://www.umun.cz.page02.html>>.

¹²² Srov. *Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 2006*, s. 1 - 3.

Bude rovněž nutné vybudovat bezbariérový přístup a výtah. Zatím se shání finanční prostředky. Stále se budou všichni snažit o udržení sociální a zdravotní péče na vysoké úrovni, rozvíjet dovednosti klientů v domácích dílnách a pestrou nabídkou volnočasových aktivit zlepšovat celkovou kvalitu života klientů.

2.10 Současný život sestry Akvinely

Sestra Akvinela žije v Charitním domově v Krči s ostatními Školskými sestrami de Notre Dame. Je na zaslouženém důchodě. Ve svých 83 letech je stále činná v sociální a charitativní oblasti, je členkou Nadace, zajišťuje finance pro Domov, pořádá děkovné poutě, např. v roce 2005 se uskutečnila pouť na Svatou horu. V roce 2006 na Křemešník – k patnáctému výročí Domova svaté Rodiny na Petřínách. Tato pouť byla zároveň dárkem pro sestru Akvinelu, která ve svém rodišti poblíž Křemešníku nebyla 46 let. Zároveň si sestra připomenula dětství, když její otec vodíval poutě na Křemešník a mladička Ludmila tam recitovala básně. Při této příležitosti se uskutečnila i návštěva kláštera premonstrátů v Želivě, kde sestra Akvinela byla pokřtěná a kde má pochovány na místním hřbitově v rodinné hrobce své rodiče.

Dne 19. května 2007 se uskuteční pouť do premonstránského kláštera v Teplé u Mariánských Lázní a do nově budovaného kláštera trapistů v Novém Dvoře. Většinou sestra Akvinela vybírá poutě k premonstrátům, jelikož s bratry premonstráty spolupracuje od počátku budování Domova svaté Rodiny.

Dlouhodobá práce sestry Akvinely byla na návrh rodičů oceněna v roce 2000 za budování Domova svaté Rodiny na Liboci. Dne 28. října 2000 obdržela na Pražském hradě vyznamenání prezidenta Václava Havla za vynikající práci a zásluhy o Českou republiku.¹²³

V roce 2002 získala sestra Akvinela čestné občanství městské části Prahy 6 za celoživotní péči o osoby s mentálním a tělesným postižením.

Dne 24. srpna 2006 společně se čtyřmi sestřičkami měla sestra Akvinela v Krči obnovu slibů po 60 letech, tři sestry měly obnovu slibů po 70 letech a jedna sestra po 50 letech (viz příloha VIII).

---

¹²³ Srov. ŠANDOVÁ, M. *Zlatá nit' sestry Akvinely* [DVD]. Praha : Česká televize, 2002.

ZÁVĚR

Vypěstlost každé společnosti se prý pozná podle toho, jak se dokáže postarat o své nejbližší. V dřívějších dobách se od postižených lidí odvraceli, cítili se v jejich blízkosti dotčeny, šli jim z cesty. A tak byly osoby s postižením izolovány a vytlačeny na okraj společnosti. Jsou dokonce lidé a není jich zřejmě málo, kteří si myslí, že by bylo nejlépe zbavit se takových tvorů, milosrdnou smrtí.

Dokážu pochopit, že lidé, kteří neměli zkušenosti, neznali nikoho s postižením, popřípadě lidé, kterým někdo sdělil, že „postiženým je nejlépe někde v ústavu“, nevěděli, jak se k těmto lidem mají chovat, nedokázali k nim najít jakoukoliv cestu. V dnešní době, kdy se o problematice osob s postižením hovoří, by ale problémy s jejich přijetím měl mít málokdo.

Myslím si, že Domov svaté Rodiny své poslání plní, vytváří láskyplné prostředí osobám s postižením a rodinný duch je víc než pouhá sociální služba.

Práce zaměstnanců Domova přesahuje běžný rámec sociální péče, je prioritou Domova svaté Rodiny. S tímto úmyslem kdysi sestra Akvinela tuto práci začala, nastavila určitou laťku a bylo by dobré, kdyby Domov svaté Rodiny i nadále plnil toto náročné kritérium.

Zásluhou sestry Akvinely se podařilo zajistit bezpečný domov, jistotu a zaopatření lidem s postižením a vybudovat pro ně oázu lidství a lásky. Mnohým pomohla hojit jejich bolesti a překonávat strach z budoucnosti. Přitom si zachovala nevšední skromnost a odmítala přímá ocenění své práce kromě lásky a vděčnosti „svých dětí“. Sestra Akvinela se celý život věnuje charitativní a sociální práci, obětovala jí své soukromí, stala se pro ni posláním i koníčkem.

Její práce byla oceněna vyznamenáním prezidenta republiky v roce 2000 za vynikající práci a zásluhy o Českou republiku. V roce 2002 získala čestné občanství Prahy 6.

Sestru Akvinelu znám šest let, díky ní jsem poznala práci u lidí s postižením, poznala jsem Domov svaté Rodiny a jejich obyvatele. Klientům Domova svaté Rodiny jsem věnovala spoustu času a úsilí. Někdy s nimi byla těžká práce, stávalo se mi, že jsem si nevěděla rady, a jsem si vědoma toho, že se stále budu muset hodně učit. Vždy jsem se snažila hledat nové způsoby a možnosti, jak jim umožnit získat plnohodnotné prožitky, jak je rozvíjet, jak jim zlepšit a usnadnit život. Mým cílem nebyla jen snaha zapojit je do společnosti, ale i intaktním ukázat, že tito lidé toho mohou hodně dát a tím obohatit náš život. Jsem si jistá, že to všechno stojí za to.

Všechnen náš život je setkávání. „Bez ty se nikdo nemůže stát já“. To platí rovným dílem pro zdravé i postižené.

Nakonec se mi potvrdila i známá pravda: „Čím více dávám člověku s postižením, tím více jsem obdarována. Čím více ho miluji, tedy vycházím ze sebe a přistupuji k němu, tím zdravější zůstávám“.

Pokud se vám podaří poznat člověka s postižením, pokud jeho chování pochopíte, pokud s ním dokážete navázat kontakt, tak mi věřte, že vám to ten člověk několikanásobně vrátí a veškeré vaše úsilí se tak pro vás stane přínosem.

Cílem práce bylo prostřednictvím přehledné studie představit život a dílo sestry Akvinely. Doufám, že se mi podařilo dosáhnout určité míry objektivnosti a že bude možné práci použít jako další zdroj informací pro hlubší poznání práce Školských sester de Notre Dame u osob s postižením. Ráda bych, aby tato práce sloužila i studentům Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

AUBRY, J. *Pojď za mnou*. Řím : Slovenský ústav Cyrila a Metoděje, 1989. ISBN neuvedeno.

Augustin z Hippo. Řehole pro komunitu. Úvod a komentář P. Tarsicius Jan van bavel OSA. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-885-2.

BARTOŠ, J.; KOVÁŘOVÁ, S., TRAPL, M. *Osobnosti českých dějin*. Olomouc : Alda, 1995. ISBN 80-85600-39-0.

BERAN, J. *Gabriel Schneider, zakladatel kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v Čechách I. - II*. Horažďovice, 1931. ISBN neuvedeno.

BOHÁČ, Z. *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192-405-9.

BUBEN, M. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích III. díl/ I. svazek*. Praha : Libri, 2006. ISBN 80-7277-088-8.

CASAROLI, A. *Trýzeň trpělivosti. Svatý stolec a komunistické země (1963 – 1989)*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-621-3.

DOČEKALOVÁ, J. *Domov svaté Rodiny – Petřiny, Liboc*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 2000. ISBN neuvedeno.

FILKA, J. *Metodika tvorby diplomové práce*. Brno : Knihař, 2002. ISBN 80-86292-05-3.

FLORENTOVÁ, H.; KOPECKÝ, V. *Křesťanské nebe. Poznáváme světce v umění a legendách*. Praha : Artia, 1994. ISBN 80-85805-17-0.

FOJTÍKOVÁ, K. *Centralizace řádových sester kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v letech 1950 – 1953*. Olomouc : Matice cyrilometodějská s.r.o., 2003. ISBN 80-7266-142-6.

GROSSKOPFOVÁ, T. I. Každý se může cvičit v lásce. *Katolický týdeník*, 2005, č. 36.

HOCHOVÁ, D. *Síla věku*. Praha : Kuklík, 1996. ISBN 80-90-1566-6-5.

HOLMANOVÁ, E. *Dílo Prozřetelnost Boží. Životopisný nástin kněze Gabriela Schneidera*. Praha, 1923. ISBN neuvedeno.

HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích. Řeholní řády a kongregace, sekulární instituce apoštolského života v České republice.* Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-222-6.

CHÁB, M. *Život bez ústavu.* Praha : o.s. QUIP – Společnost pro změnu, 2004. ISBN 80-239-4772-9.

JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v zemích českých.* Praha : Fénix, 1991. ISBN 80-85245-11-6.

KADLEC, J. *Přehled církevních dějin II.* Praha : Zvon, 1991. ISBN 80-7113-003-6.

KAPLAN, K. *Stát a církev v Československu 1948 – 1953.* Brno : Doplněk, 1993. ISBN 80-85765-27-6.

KAŠÁKOVÁ, E. *Anděl věčných dětí. Žena a život,* 2002, č. 16.

KRATOCHVÍL, A. *Žaluji I. – Stalinská justice v Československu.* Praha : Dolmen, 1973. ISBN 80-85281-007.

KRATOCHVÍL, A. *Žaluji III. – Cesta k Sionu.* Praha : Dolmen, 1990. ISBN 80-900123-2-9.

KREJČÍŘOVÁ, O.; MEDVECOVÁ, A.; OPATRÍLOVÁ, D. *Problematika zaměstnávání občanů se zdravotním postižením.* Praha : Rytmus, 2005. ISBN 80-903598-1-7.

KUBÁTOVÁ, H.; ŠIMEK, D. *Od abstraktu do závěrečné práce. Jak psát (a možná i napsat) závěrečnou práci ve společensko vědních oborech.* Olomouc : Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0435-4.

KVASNIČKOVÁ, J. *Rehole včera a dnes – vo svete i u nás.* Bratislava : USPO Smolík, 1995. ISBN 80-88717-06-X.

Matka Alexie le Clerc. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1991. ISBN neuvedeno.

MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce.* Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

MIŠOVIČ, J. *V hlavní roli otázka. Průvodce přípravou otázek v sociologických a marketingových výzkumech.* Praha : Aldis, 2001. ISBN 80-238-6500-5.

NEUMEISTER, P. *Sociologie v každodenním životě (stručný úvod do sociologie).* Zlín : Univerzita Tomáše Bati, 2005. ISBN 80-7318-267-X.

PETROSILLO, P. *Křesťanství od A do Z*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1998. ISBN 80-7192-356-6.

PROCHÁZKA, J. *Poválečné Československo 1945 – 1989*. Praha : Univerzita Karlova, 1991. ISBN 80-7066-437-1.

SALAJKA, M. *Slovník náboženských a teologických výrazů a pojmů pro školu, pracovní a dům*. Praha : Blahoslav, 2000. ISBN 80-7000-504-1.

TIHONOVÁ, M. C. *Peter Fourier, světec pro všechny*. Bratislava : Lúč, 1999. ISBN 80-7114-270-0.

VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce I*. Praha : Zvon, 1990. ISBN 80-7113-000-1.

VAŠKO, V. *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II*. Praha : Zvon, 1990. ISBN 80-7113-035-4.

VLČEK, V. *Ženské řehole za komunismu 1946 – 1989*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2005. ISBN 80-7266-195-7.

VONDRUŠKA, V. *Církevní rok a lidové obyčeje*. České Budějovice : DONA, 1991. ISBN 80-85463-03-2.

Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 1994. Praha : studio Disigniq, 1994.

Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 2003. Praha : studio Disigniq, 2003.

Výroční zpráva Domova svaté Rodiny 2004. Praha : studio Disigniq, 2004.

Výroční zpráva 2006. České provincie kongregace Školských sester de Notre Dame. Praha : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha – Krč, 2006.

Psané prameny

Dějiny domu Školských sester de Notre Dame v Praze 4. Praha : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1993.

CHÁB, M. *Proslov při svátku MDŽ*. Horní Poustevna : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1988.

Jakými cestami Bůh vedl Školské sestry de Notre Dame. Praha : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1998.

Kongregace Chudých školských sester de Notre Dame (pod ochranou Matky Boží), mateřinec v Horažďovicích. Horažďovice : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1937.

Kronika Domova svaté Rodiny – Liboc. Praha : archiv Domova svaté Rodiny, 2000.

Kronika Domova svaté Rodiny – Petřiny. Praha : archiv Domova svaté Rodiny, 1991.

Kronika kongregace Chudých školských sester de Notre Dame z roku 1950. Hradec Králové : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame, 1950.

Kronika pražské provincie v roce 1950. Praha : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1950.

Kronika pražské provincie v roce 1951. Praha : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1951.

Kronika pražské provincie v roce 1953. Praha : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 1953.

Kronika Školských sester de Notre Dame – Štěplovec 1950 - 2005. Štěplovec : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 2005.

Mezinárodní věstník Školských sester de Notre Dame roku 1993. České Budějovice : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame České Budějovice, 1993.

Seminář o zakladatelích – Školské sestry de Notre Dame. Bratislava : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Praha - Krč, 2005.

Sto let kongregace Chudých školských sester de Notre Dame Horažďovice. Hradec Králové : archiv kongregace Školských sester de Notre Dame Hradec Králové, 1953.

Nepublikované texty

BOLKOVÁ, A. *Pedagogický odkaz zakladatelů kongregace Školských sester de Notre Dame.* Olomouc 1997. Ročníková práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky.

COUFALOVÁ, J. *Želiv v proměnách.* České Budějovice 2004. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra církevních dějin a patristiky. Vedoucí práce M. Weis.

DOUBKOVÁ, L. *Výchova a vzdělávání v kongregaci Školských sester de Notre Dame*. Svätý Jan pod Skalou 1999. Diplomová práce. Vyšší pedagogická škola. Vedoucí práce J. Fellnerová.

CHROUSTOVÁ, L. *Spiritualita blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace de Notre Dame*. České Budějovice 1996. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra fundamentální, systematické teologie a teologie spirituality. Vedoucí práce J. Lachman.

JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*. České Budějovice 2005. Rigorózní práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Historický ústav. Vedoucí práce M. Novotný.

JAKŠIČOVÁ, D. *Vezmi dítě a vychovej mi je! Učitelká a výchovná činnost kongregace Školských sester de Notre Dame v Českých Budějovicích v letech 1871 – 1950*. České Budějovice 2003. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Historický ústav. Vedoucí práce M. Novotný.

Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame. Praha : archiv Školských sester de Notre Dame.

KOZAŇOVÁ, D. *Křesťanské výchovné systémy*. Olomouc 1996. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky.

LIŠKOVÁ, M. *Zpráva o počtu sester v mateřinci a jednotlivých provinciích k 1. lednu 2007*. Praha 2007.

LOSKOTOVÁ, L. *Vzpomínky na naše začátky*. Praha 1991.

NAVRÁTIL, R.; SÝKORA, T.; VERNER, J. *Občanské sdružení Křižovatka.cz*. Praha : občanské sdružení Křižovatka.cz, 2006.

Matriční záznam. Humpolec : Matriční úřad, 2007.

RAMEŠOVÁ, L. *Nadace sestry Akvinely*. Praha 2002.

Rodný a křestní list. Farní úřad církve římsko – katolické v Želivě. Želiv, 1938. Vypracoval B. Mastný.

SEDLÁČKOVÁ, B. *Loučení se se Štěplovcem*. Štěplovec 2006.

SEDLÁČKOVÁ, B. *Saint Pierre. Etra utile a tous*. Štěplovec 2001.

SEDLÁČKOVÁ, B. *Vyznání svatého Augustina*. Štamplovec 1995.

Sociální pole působnosti sv. Petra Fouriera. Hradec Králové 2006.

SOUKUPOVÁ, M. *Dějiny Horažďovic, města pod starobylou práchní*. České Budějovice 1997. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra církevních dějin a patristiky. Vedoucí práce R. Malý.

STAŇKOVÁ, N. *Možnosti vzdělávání žen a dívek v českých dějinách*. České Budějovice 2004. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra církevních dějin a patristiky. Vedoucí práce M. Weis.

ŠANDOVÁ, M. *Probouzet lidskost*. Praha 2006.

VAŇOVÁ, M. *Výchova a vyučování v kongregaci Školských sester de Notre Dame*. Praha 2000. Diplomová práce. Univerzita Karlova Praha. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce L. Dřímál.

Dokumenty VHS, DVD, rozhlas

HRONKOVÁ, L. *Domov svaté Rodiny* [VHS]. Kostelní Vydří : Karmelitánská nakladatelství Kostelní Vydří, 2001.

NOVOTNÁ, M. *Svěcení Domova svaté Rodiny – Petřiny L. P. 1991* [VHS]. Praha : Selesiánské videocentrum, 1991.

OBERREITER, M. *Přestavba, otevřené, rozšíření domu na Petřinách* [VHS]. Praha : Selesiánské videocentrum, 1991.

Sedmnáct měsíců Dagmar Havlové včetně její návštěvy v Domove svaté Rodiny [VHS]. Praha : Česká televize, 1998. Dokumentární film.

ŠANDOVÁ, M. *Sestra věčného nepokoje*. Pořad Prameny a proudy. Praha : Český rozhlas Vltava, 2006.

ŠANDOVÁ, M. *Zlatá niť sestry Akvinely* [DVD]. Praha : Česká televize, 2002.

Elektronické dokumenty

HOLASOVÁ, A. *Vyprávění sestry Akvinely o nelehkém, ale zajímavém životě* [online]. Praha : městská část Prahy 6, 2006 [cit. 2006-10-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.sestka.cz/index.php?clanek=351>>.

Kongregace Školských sester de Notre Dame. WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie [online]. 2007, [cit. 2007-02-02]. Dostupné na WWW: <[http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace Školských sester de Notre Dame](http://cs.WIKIPEDIA.org/wiki/kongregace_Školských_sester_de_Notre_Dame)>.

Nakladatelství UMÚN [online]. Praha, 2001. Dostupné na WWW: <<http://www.umun.cz/page02.htm>>.

Sestra Akvinela z kongregace Školských sester de Notre Dame [online]. Praha : magistrát Prahy 6, 2006 [cit. 2006-10-10]. Dostupné na WWW:<<http://www.praha6.cz/index.php?strana=loskotova>>.

Osobní konzultace

LOSKOTOVÁ, L. pers. com. 29. července 2006. Praha.

Seznam zkratk

aj.	a jiné
apod.	a podobně
bl.	blahoslavená, blahoslavený
ČSR	Československá republika
DSR	Domov svaté Rodiny
DVD	DVD materiál
HP	Horní Poustevna
M.	zkratka jména Marie, které mají všechny řeholnice kongregace Školských sester před řeholním jménem
MDŽ	Mezinárodní den žen
MNV	místní národní výbor
např.	například
P.	Pater, označení kněze
o.s.	občanské sdružení
s.	strana
SNB	sbor národní bezpečnosti
StB	státní bezpečnost
sv.	svatý, svatá
tj.	to jest
tzn.	to znamená
ÚSP	ústav sociální péče
VHS	videokazeta

Seznam příloh

Příloha I - P. Petr Fourier

Příloha II - Blahoslavená Alexie le Clerc

Příloha III - P. Gabriel Schneider

Příloha IV - Fotografie rodného kraje sestry Akvinely

Příloha V – Fotografie z Ústavu sociální péče v Horní Poustevně

Příloha VI – Fotografie z Domova svaté Rodiny z Petřín

Přílohy VII – Fotografie z Domova svaté Rodiny z Liboce

Přílohy VIII – Fotografie sestry Akvinely

Příloha I – P. Petr Fourier

Zakladatelem kongregace de Notre Dame je Petr Fourier. Narodil se 30. listopadu 1565 v Micerourt v lotrinském vévodství. Pocházel z rodiny, která patřila ke střední vrstvě. Otec obchodoval s látkami a matka byla z rodiny správce kraje. Petr vyrůstal mezi právníky a obchodníky. Tato pozice mu umožňovala vycházet s lidmi z vyšších společenských vrstev stejně jako s chudáky. Petr byl prvorozený syn, po něm následovali Jan a Jakub. Další Petrův bratr zemřel hned po narození. Nejmladší byla Marie, jediná dcera Fourierových. Jména dětí naznačují, jakým směrem rodiče své děti vedli. Petr byl od dětství nadaný, pevného zdraví a velmi inteligentní. Měl vlídnou tvář a hluboké hnědé oči.¹²⁴

Rodiče ho jako prvorozeného syna zasvětili Bohu a doufali v jeho kněžské povolání. Dobrou rodinnou výchovu doplňovalo působení kněží ve vynikající mirecourtské škole, kde nabyt základní vzdělání. Od jezuitů získal humanistické vzdělání, pochopení pro nutnost výchovy mládeže a optimistický postoj k lidem. Už tehdy znal již mnoho překladů a nová vydání spisů humanistů XVI. století. V sekundě ovládal četbu antických autorů v originále, Bibli, řecké a latinské církevní otce, obzvláště měl rád svatého Augustina, jehož často citoval v dopisech.¹²⁵

Po dokončení základní školy nastupuje ve 14 letech na univerzitu v Pont-a'-Mousson, vybavenou všemi výsadami, jež byly na univerzitě v Bologni a Paříži. Petrův charakter byl pevný, zaručoval, že obstojí mezi moha mladými muži rozličných povah, kteří s ním nastoupili na univerzitu.¹²⁶

Studoval gramatiku, humanitní vědy, filozofii a rétoriku. Jeho vlastnosti byly už v tu dobu známé a počet rodičů žádajících, aby se Petr staral o jejich syny na univerzitě, se zvyšoval. V 17 letech se stal vychovatelem asi deseti chlapců z vyšších vrstev. Bůh mu dal příležitost, aby poznal vedení mládeže. Jeho obětavost při výchově vyrostla z lásky k Bohu, chlapci vnímali, že je má Petr rád, a získal si u nich důvěru. Po sedmiletém studiu se jako 20letý vrátil domů. Byla mu umožněna skvělá kariéra, ale on se rozhodl vstoupit k augustiniánům v opatství Chaumossey. Bylo to v roce 1585. Obsluhoval zde spolubratry.¹²⁷

¹²⁴ Srov. TIHONOVÁ, M.C. *Petr Fourier, svátec pre všetkých*, s. 24 – 26.

¹²⁵ Srov. *Seminář o zakladateľoch - Školské sestry de Notre Dame*, s. 35.

¹²⁶ Srov. TIHONOVÁ, M. C. *Petr Fourier, svátec pre všetkých*, s. 27 – 28.

¹²⁷ Srov. VANĀKOVÁ, M. *Výchova a vyučování v kongregaci Školských sester de Notre Dame*, s. 9 – 10.

V roce 1587 složil slib chudoby, čistoty a poslušnosti. Vstoupil do řádu regulovaných kanovníků sv. Augustina. Opatem byl rodák František Pasticier, jenž nad Petrem dohlížel, aby se nevzdálil svému prvotnímu povolání.

Dne 25. února 1589 byl v Trevíru vysvěcen na kněze a poslán do Pont-a'-Mousson, kde studoval teologii a právo. Dosáhl z nich doktorát, ale ve skromnosti a v duchu chudoby se odmítl účastnit slavnostní promoce. Zpočátku dokonce získané tituly tajil. Několik měsíců působil ve farnosti Pont-á-Mousson, ale na žádost opata se vrátil v roce 1595 do Chaumoussey a byl pověřený úlohou správce.¹²⁸ Petr tam vykonával práce přidělené novicům a projevoval se jako horlivý kněz.

V letech 1595 – 1597 si kardinál Karel Lotrinský, legát Svatého stolce,¹²⁹ přál v mnišských kláštorech reformu. Znamenalo to sjednotit kláštery, vypracovat stanovy, zvolit vizitátora,¹³⁰ který by kontroloval dodržování řehole.¹³¹ K reformě nakonec nedošlo, uskutečnil ji Petr o více než dvě desetiletí později, když v roce 1622 založil Kongregaci Našeho Spasitele. Po pokuse o jeho otrávení odešel z Chaumoussey zřejmě pod vlivem bratrance, jenž byl rektorem. Byly mu nabídnuty tři farnosti, on si vybral Mattaincourt ve Vogézách.¹³²

Ve 32 letech se stává stálým kaplanem na faře v Mattaincourtu. Tato fara byla ve velmi špatném stavu pro nedostatek kněží. Po příchodu Petra Fouriera zpozorovala farnost, že se něco změnilo. „Tento kněz se modlí“. Bylo to něco nového.¹³³

Petr byl farářem, úředníkem i soudcem. Aby zmírnil bídu, sestavil seznam potřebných a uspořádal pravidelné rozdělování životních prostředků. Zřídil rovněž „advokátní bratrství“, aby se urovnaly rozepře, poskytl se rychlá a bezplatná pomoc těm nejslabším a předešlo se nekonečným a nákladným procesům. Založil jistý druh spořitelny a půjčovny, tzv. „Bourse Saint-Epure“, aby pomohl malým podnikatelům ve finanční tísní.¹³⁴ Žil svůj kněžský život naplno, činný v lásce k Bohu a v maximální angažovanosti pro Boží království.

---

¹²⁸ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 188.

¹²⁹ Legát svatého stolce – legát je úředník se zvláštním posláním. Svatý stolec je úřad římského biskupa. V širším pojetí, které definuje i kanonické právo, zahrnuje nejen papeže, ale celou Římskou kurii.

¹³⁰ Vizitátor – kontrolor, revizor.

¹³¹ Řehole – obecná pravidla, kterými se určité společenství řídí.

¹³² Srov. TIHONOVÁ, M. C. *Petr Fourier, světec pro všechny*, s. 37 - 39.

¹³³ Srov. Tamtéž, s. 74.

¹³⁴ Srov. SEDLÁČKOVÁ, B. *Saint Pierre Fourier. Etra utile a tous*, s. 2.

Pro otce Fouriera souvisela pastorační se zlepšením sociálních poměrů. Za jeho vedení se stal Mattaincourt opravdovým pastoračním a sociálním reformním centrem. V této farnosti byl duchovním otcem od roku 1597 – 1632.¹³⁵

Jako ve většině vesnic v té době, tak i v Mattaincourtu byl stav školství žalostný. Žáci měli výuku dohromady, v malých prostorách, učitelé neměli vhodné vzdělání, nestarali se o mravnost dětí. Neexistovaly žádné výchovné metody. Otec Fourier si dělal s těmito poměry starosti. Měl v plánu zřídit dvě školy, jednu pro chlapce a druhou pro dívky. Boží Prozřetelnost mu poslala do cesty mladičkou Alexii le Clerc.¹³⁶

Otec Fourier sděluje malé skupině své pastorační starosti o výchovu dívek. Navrhuje jim, aby se pro ni rozhodly. V červenci roku 1598 je v Poussay otevřena první bezplatná škola. Byla to odvážná novota, která vyvolala obavy nejen u církevních autorit v několika diecézích, ale i v Římě. Záměrem otce Fouriera a Alexie le Clerc bylo otevřít školy, kde by se přijímaly externí žákyně a vyučovalo se bezplatně. Byly by přístupné všem bez rozdílu a zdarma. Škola patří podle Petra Fouriera ke křesťanskému vzdělávání. Školy pro dívky zdůrazňují význam ženy ve společnosti. Mají být školami, kde se uskutečňuje současně křesťanská výchova, lidské vzdělání, vyučování a praktická výuka pro povolání. Mají to být místa, kde mladí lidé mohou vyrůstat v osobnosti. Vznikl pozvolna projekt semináře pro učitele, kde se měli vzdělávat světší učitelé a získávat způsobilost k vyučování. Petr Fourier rozšiřuje svůj plán prostřednictvím dětí přeměnit rodiny, vesnici a dokonce i celou zemi.¹³⁷

Zažil mnoho těžkostí, než dosáhl schválení a kanonického potvrzení nového institutu. Celý život otec Fourier zasvětil péči o vznikající společenství sester de Notre Dame a později také reformě vlastního institutu.

Po vypuknutí války ve Francii se od roku 1636 musel skrývat před přívrženci kardinála Richelieu, neboť diplomaticky obhajoval před Francouzi samostatnost lotrinského vévodství. Odešel do svobodného knížectví Hochburg. Na konci života ho začaly opouštět tělesné síly, učil se vyrovnávat se s chorobou, ale nikdy se nelitoval. Pracoval do posledních chvil.

Dne 12. října 1640 se jeho zdravotní stav zhoršil, ale i tak napsal ještě pár řádků ke Konstitucím.¹³⁸ Zemřel ve 22 hodin večer ve vyhnanství v Gray mimo milované Lotrinsko.

---

¹³⁵ Srov. *Seminář o zakladatelích - Školské sestry de Notre Dame*, s. 73.

¹³⁶ Srov. *Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame*, s. 43.

¹³⁷ Srov. TIHONOVÁ, M.C. *Peter Fourier, svátec pro všechny*, s. 82 – 84.

¹³⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 252.

Dne 29. ledna 1730 byl po dlouhých právnických nejasnostech v Římě blahorečený¹³⁹ a dne 27. května 1897 ho Lev XIII. prohlásil za svatého¹⁴⁰.

Řeholní kněží Našeho Spasitele zanikli, když v roce 1919 umřel jejich poslední zástupce, ale kanonický řád, k němuž otec Fourier připojil své kanovníky, nadále zkvétal.

Regulovaní kanovníci sv. Augustina působí po celém světě, neboť kanonický život se stále přizpůsobuje potřebám Církve, v tomto ohledu byl iniciátorem právě P. Petr Fourier.¹⁴¹

Sociální činnost P. Fouriera byla velmi rozmanitá. Pozoroval potřeby lidí, a když se některý z farníků dostal do materiální bídy, např. při nezaměstnanosti, smrti živitele, vážné nemoci apod., mohl se vždy spolehnout na pomoc otce Fouriera.

Když některý z farníků zemřel, byla celá obec vyzvaná zvonem přerušit práci a modlit se za zemřelého. Modlitba za zemřelého spojovala všechny věřící do velké rodiny, tím vytvořil Fourier solidární modlitbu za umírající. Založil různorodá společenství, která se věnovala nejen náboženským ale i sociálním úlohám, např. péči o nemocné a staré lidi, sirotky apod. Také mladé profesky „Congregation de Notre Souveur“, jež P. Fourier založil, měly předepsaný statut charitativní služby.¹⁴²

Nejvýznamnějším sociálním dílem otce Fouriera je založení Kongregace de Notre Dame za účelem bezplatného vzdělávání a výchovy dívčí mládeže všech společenských vrstev. Jeho velké sociální nasazení pro tělesnou a duchovní spásu člověka je výrazem jeho velké lásky k Bohu.

---

¹³⁹ Blahorečení – beatifikace, prohlášení za blahoslaveného, blahorečení, je druhý stupeň kanonizačního procesu. Aby někdo byl označován za blahoslaveného, je nutné ukončení beatifikačního řízení a jeden doložený zázrak.

¹⁴⁰ Prohlášení za svatého – poslední stupeň kanonizace, kdy je blahoslavený prohlášen za svatého. Je potřeba ještě jednoho zázraku. Prohlášení za svatého je neomylné. Svatý může být předmětem veřejné úcty po celém světě, dostává datum v církevním kalendáři.

¹⁴¹ Srov. TIHONOVÁ, M. C. *Peter Fourier, světec pro všechny*, s. 268 – 269.

¹⁴² Srov. *Sociální pole působnosti sv. Petra Fouriera*, s. 96.

Příloha II - blahoslavená Alexie le Clerc

Dne 2. února 1576 v Remiremontu v Lotrinsku se narodila manželům Clercovým dcera Alexie. Ještě ten den byla pokřtěna v chrámu Panny Marie. Narodila se v době, kdy byla Francie pod nátlakem občanských a náboženských válek a Lotrinsko bylo nezávislým vévodstvím. Katolická církev se v té době pomalu vzpamatovávala z otřesu způsobeného reformačním hnutím v první polovině téhož století a v čase, kdy Alexie přišla na svět, začala zvolna zavádět reformy schválené několik let předtím na jednom z nejvýznamnějších koncilů církevních dějin, koncilu tridentském (1545 – 1563).

V této době nebyl nikdo, kdo by se staral o vzdělávání dětí. Ve školách vyučovali kněží nebo učitelé, ale školné bylo velmi vysoké, a tak si je mohli dovolit jen ti nejbohatší. Ve škole se učili společně dívky i chlapci. Vyučování bylo na velmi nízké úrovni, protože neexistovaly školy pro výuku a vzdělávání budoucích učitelů. Vyučující skládali zkoušky před biskupem. Zkoušky byly většinou jen povrchní, učitelé získali schvalovací listinu a převzali funkci tam, kde bylo volné pracovní místo.¹⁴³

V tomto období svatá Terezie z Avilly dokončuje ve Španělsku reformu řádu. Alexie se narodila ve stejném roce jako Vincenc z Paula. Protože byla jediným dítětem svých rodičů, dostalo se jí takového vzdělání, jaké se tenkrát dopřávalo pouze zámožným dcerám. Rodiče s Alexií měli velké plány.¹⁴⁴

Její životopisec uvádí, že Alexie byla „velká, urostlá, vybraného chování, pleť měla bílou a jemnou, oči modré, krásná, ač trochu plochá ústa, bystrý rozum, zdravý úsudek, okouzující způsoby, byla snášenlivá, ačkoliv byla velmi temperamentní povahy.“¹⁴⁵

Jelikož byla Alexie velmi křehká, podléhalo její zdraví snadno vlivům počasí. Když onemocněla horečkou, její bratranec Pierre jí přinesl knihu, v níž se mluvílo o Božím soudu, o svatokrádeži, o špatně vykonané zpovědi, o trestech apod. Její život se začal díky této knize pomalu měnit.¹⁴⁶ Po uzdravení šla ke zpovědi a chtěla začít zbožně žít, začínají se jí zdát sny, ve kterých ji Panna Maria zve k sobě.

¹⁴³ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v Českých Budějovicích v letech 1853 – 1948*, s. 190.

¹⁴⁴ Srov. *Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame*, s. 3.

¹⁴⁵ *Matka Alexie le Clerc*, s. 11.

¹⁴⁶ Srov. CHROUSTOVÁ, L. *Spiritualita Blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky Kongregace de Notre Dame*, s. 11.

Alexiin otec onemocněl, lékaři mu nařídili změnu vzduchu, a proto se rodina Clercova přestěhovala do Hymontu, kde měla rodinnou usedlost. Alexie musela chodit do vzdáleného kostela v Mattaincourtu, protože v Hymontu kostel nebyl, takže se opět vrátila ke společenskému životu, jelikož v Hymontu bylo více světských zábav než v Remiremontu. Bůh jí ale do cesty přivedl P. Petra Fouriera. Díky němu se Alexie zřekla všech světských radovánek a zcela se zasnoubila s Pánem v tom nejhlubším smyslu.¹⁴⁷

Každý z nás se snaží najít svoje místo na zemi. Jakmile ho nalezne, oddá se mu celý, aniž by viděl důsledky. Tak to učinila i mladičká Alexie, když se zasvětila Bohu slibem věčného panenství a sdělila to příbuzným. Chápala bolest, jakou způsobila rodičům, proto chtěla zmírnit tyto rány drobnými pozornostmi a dětinskou láskou.¹⁴⁸

Radikálně změnila svůj život. Odložila drahé šaty a oblékla se jako služka. Navštívila P. Petra Fouriera, jenž jí oznámil, že musí učinit generální zpověď a jít cestou plnou pokory. Alexie docházela denně za P. Fourierem ke zpovědi. P. Petr Fourier ji obeznámil s pravidly vnitřního života. Půl roku Alexie podstupovala tuto zkoušku.¹⁴⁹

Rodiče nebyli s rozhodnutím své dcery spokojeni, stále věřili, že Alexie své rozhodnutí změní, ale marně. P. Fourier navrhoval, aby Alexie nastoupila do kláštera ke klariskám v Pont-a'-Mousson, měla by tam kázeň, ale Alexiin otec to zamítl. Přál si, aby Alexie šla raději do třetího řádu sv. Alžběty.

V tuto dobu se zdál Alexii další sen, v němž ji sv. Alžběta a sv. Klára odmítly přijmout k sobě a ukázaly jí, že ji čeká nové povolání. Sama Alexie popisuje zbytek snu takto: „Byla to kolébka, do níž se dávají děti spát, doprostřed ní bylo zasazeno ovesné stéblo, nesoucí klas s latou i zrnem . . . vedle kolébky bylo veliké železné kladivo, které samočinně bušilo do stébla podle toho, jak se kolébka nakláněla. Napadlo mi, že řád, ve kterém budu, zakusí mnohá pronásledování, ale nebude zrušen. To mělo naznačit křehké stéblo, jež nebylo kladivem přeraženo ani zlámáno, neboť Bůh je posílil a upevnil.“¹⁵⁰

Kolébka znamená dítě, je symbolem poslání kongregace. Stéblo je život kongregace. Kladivo znázorňuje různé zkoušky, utrpení kongregace i snahy o její zrušení během staletí. Kongregace zůstala zachována i přes různé snahy o její zrušení, to v obrazech představuje křehké stéblo, které se nikdy nezlomilo.¹⁵¹

---

¹⁴⁷ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 12 – 19.

¹⁴⁸ Srov. *Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame*, s. 40 – 43.

¹⁴⁹ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 22 – 23.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 25.

¹⁵¹ Srov. CHROUSTOVÁ, L. *Spiritualita Blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky Kongregace de Notre Dame*, s. 18.

O svém snu vyprávěla P. Fourierovi, ten byl ale s reakcí na sen opatrný. Po nějaké době vyběhl Alexii, aby si našla družky. Během šesti týdnů Alexie našla tři mladé dívky, jež chtěly sdílet stejný život jako ona. Když přišly za P. Fourierem, byl dojat.¹⁵²

V roce 1597 se Alexie z Hymontu, Bartheleny a Klaudie Charvenel z Mirecourtu, Markéta, Jana a Isabela de Louvroir zasvětily při půlnoční mši svaté Panně Marii, nevykonaly ale sliby. Kongregace pokládá vánoční noc za datum svého založení. Prozatím všechna děvčata bydlela u svých rodičů a scházely se k modlitbám v kostele. Lid ve vesnici tomu nechtěl věřit a vždy se našel někdo, kdo to odsuzoval.¹⁵³

Pan le Clerc byl znepokojen kritikami, dávané okolím celé jeho rodině najevo za povolání jeho dcery. Požádal tedy Alexii, aby na nějaký čas odešla k sestřím do řádu sv. Alžběty v Ormesu. Tento řád byl ale bez kázně a Alexie tam trpěla.

Otec Fourier se marně snažil pana le Clerc přesvědčit, aby se Alexie vrátila. Nakonec pomohla paní d'Aprémont. Zapůsobila na pana le Clerce a Alexie se mohla vrátit. Paní d'Aprémont poskytla družině i byt na rozsáhlých klášterních statcích. Aby dívky měly pro své povolání kvalifikované vzdělání, paní d'Aprémont je sama učila. Byl to první náčrtek učitelského ústavu na konci 16. století.

V roce 1603 si primas a kardinál Karel Lotrinský přál, aby sestry zakotvily v hlavním městě Nancy. Pověřil k tomu otce Fouriera a jezuity. V roce 1608 zemřel Alexiin otec, její matka se po manželově smrti přestěhovala do Mattaincourtu.¹⁵⁴

Lidé srovnávali ctnosti nové družiny. Vytvořily se dvě strany, jedna byla pro reformu řeholního života, druhá byla proti. Alexie a její družky byly nuceny odejít. Paní d'Aprémont jim zakoupila domek v Mattaincourtu. Alexie se ujala úřadu. Využila zkušeností předané P. Fourierem a škola vzkvétala. Při příchodu do Mattaincourtu onemocněla Alexiina matka, otec Fourier jí dovolil, aby ji mohla denně navštěvovat. Později ve své Relaci uvedla, že oběť, jež přinesla u lůžka umírající matky, byla jedna z nejtěžších.¹⁵⁵

V roce 1608 překročily sestry hranice Lotrinska, rozšířily se do Verdunu, později v Chalons a v roce 1615 v Paříži. Alexie a P. Fourier spolupracovali v nezištnosti, pokoře, důvěře a vzájemné úctě. Alexie vše sdělovala Fourierovi, on naopak by nepodnikl v rámci kongregace nic, pokud by se neporadil s Alexií. Alexie byla intuitivní, vzplanula vždy pro vše nové, blížila se k Bohu s dětinskou důvěrou. Fourier byl pravým opakem.

---

¹⁵² Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 26.

¹⁵³ Srov. *Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame*, s. 43.

¹⁵⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 119 – 163.

¹⁵⁵ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 45 – 53.

Sestra Angelika prohlásila Alexii za dceru velkého mlčení. Mlčením chránila hluboký vnitřní život, život spojený s Bohem.¹⁵⁶ Angelika o Alexii řekla: „Tak se vžila do utrpení druhých, že je učinila svým vlastním utrpením.“¹⁵⁷ Alexie jako představená byla pevná, rozhodná, měla zvláštní schopnosti pro úřad představené. Při získávání hrdinských ctností se velmi trýznila, např. se bičovala, užívala ostnatých drátů, postila se několikrát týdně, spala na podlaze aj.

Nikdo ze zpovědníků jí to nezakazoval či neomezoval. Tělesné trýznění a duševní utrpení Alexie bylo ostatním skryto. Její vliv rostl, pronikl do všech společenských tříd. Alexii to těšilo.¹⁵⁸

Otec Fourier se snažil zajistit církevní schválení, to se mu podařilo po dvaceti letech, kdy mu byla dne 9. března 1917 udělena autentická aprobace.¹⁵⁹ Slavnou obláčku¹⁶⁰ mělo třináct postulantek¹⁶¹ v Nancy dne 21. listopadu 1617. Alexie jako první přijala řeholní oděv a jméno (Terezie od Ježíše) z rukou primase. Slavné sliby měly 2. prosince 1618, předtím ještě složily kanovnické zkoušky. Po slibech byla Alexie zvolena představenou kongregace.¹⁶²

V roce 1620 odjela na žádost k sestřím ze svatého Michaela, ačkoliv už byla velmi vážně nemocná. Sestry chtěly, aby Alexie byla při jejich obláčce a pomohla jim při zavedení klausury. Zůstala tam tři měsíce, potom se její zdravotní stav velmi zhoršil.

Dne 6. ledna Alexie ulehá, lékaři jsou bezmocní. Tvrdili, že Alexie je udržována při životě nadpřirozeným způsobem. Žádala, aby ji zbavili představenství. Nikdo to nechtěl, stalo se tak až měsíc před její smrtí koncem roku 1621, kdy představenou byla zvolena sestra Angelika. Té bylo sice teprve 25 roků, ale její výborné vlastnosti nahradily, co jí scházelo na zkušenostech zralého věku.¹⁶³

Vévodkyně a její dcery vstupují do klausury, využily svého práva, aby se rozloučily s Alexií, přišel i biskup de Maillane.¹⁶⁴ „I otec Petr Fourier se odebral do kláštera, aby naposled uviděl tu, která je jeho největší chloubou a radostí, jeho nejmilejší dcerou, jíž nejvíce pokořoval.“¹⁶⁵

---

¹⁵⁶ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 55 – 57.

¹⁵⁷ *Seminář o zakladatelích - Školské sestry de Notre Dame*, s. 121.

¹⁵⁸ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 71 - 86.

¹⁵⁹ Autentická aprobace – označuje přivlastnění, schválení, rozhodčí řízení.

¹⁶⁰ Obláčka – obřad, při kterém sestra přijímá řeholní oděv a řeholní jméno.

¹⁶¹ Postulantka – žadatelka o vstup do společenství, částečně či úplně pobývá v klášteře před vstupem do noviciátu.

¹⁶² Srov. *Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame*, s. 268 – 269.

¹⁶³ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 86.

¹⁶⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 87.

¹⁶⁵ *Jedna z vyvolených. Život a dílo blahoslavené Alexie le Clerc, zakladatelky kongregace Chudých školských sester de Notre Dame*, s. 339.

Na slavnost Zjevení Páně se u ní shromáždily všechny sestry a žádaly Alexii o poslední pokyny. Sestra Angelika žádala Alexii o požehnání pro všechny shromážděné, Alexie se vzpírala, ale z poslušnosti k představené tak učinila. Zemřela v neděli 9. ledna 1622 v 9 hodin ráno ve věku nedožitých 46 let.¹⁶⁶

Čtyři dny trval průvod u jejího těla, všichni se s ní přišli rozloučit. Tělo bylo uloženo pod oltářem v chóru řeholnic. Mnohokrát nad jejím hrobem byly slouženy mše svaté. Začaly se sbírat výpovědi, aby byl zahájen beatifikační proces,¹⁶⁷ ale úředně do Říma nic nepřišlo. Až v roce 1885 se o životopis zajímá mladý hrabě Gandelet. Náleží mu úvodní dekret z roku 1899.¹⁶⁸

Dne 21. února 1899 byla Alexie prohlášena za ctihodnou.¹⁶⁹ Pátralo se po pozůstatcích Alexie, ale revoluce a války smetly stopy po jejím hrobě. Kolem roku 1936 v Nancy, v místech, kde mohl být Alexiin hrob, se našla lidská kostra a spona, kterou spínaly řeholnice své chórové pláště. Řeholnice usilovaly o její beatifikaci, ale světové války byly nemalou překážkou. Až 7. dubna 1947 papež Pius XII. prohlásil Alexie le Clerc za blahoslavenou.

Na žádost zpovědníka napsala Alexie o svém životě spis, tzv. Relaci. K tomuto spisu jsou napsané vysvětlivky, jež sepsala sestra Angelika po Alexiině smrti. Sama Alexie napsala kromě Relace několik dalších spisů, např. Ctnost poníženosti; Metoda jak spravovat dům; Jak poznat a léčit duševní choroby; Hledat centrum naší duše, kterým je Bůh aj. Všechny spisy jsou součástí jejího prvního životopisu Alexie. Vyšel v Nancy v roce 1666 a byl napsán M. Angelikou Millyovou.

Alexie milovala chudobu jako prostředek co největšího se přiblížení k Bohu. Chudoba, byla jedním z hlavních rysů spirituality. Pravá chudoba není bída, ale odpoutání se. Umožňuje, aby se pozemské zdroje dostaly do služeb lásky hlavně těm, kterým komunita zasvěcuje svoji činnost.¹⁷⁰ Pokora byla pro Alexii pravým pokladem jejího řeholního života. Obzory pokorného se stále rozšiřují, jeho bohatství roste, poznává pravé hodnoty, je to ušlechtilá vlastnost světce. Pravá pokora má podmaňující sílu.

Maurice Zundel napsal, že k bližním se máme chovat s takovou pokorou, úctou, dobrotou a láskou, že budou mít odvahu nám důvěřovat a otevřít nám svou duši.

---

¹⁶⁶ *Matka Alexie le Clerc*, s. 89.

¹⁶⁷ Beatifikace – prohlášení za blahoslaveného, blahověčení, je druhý stupeň kanonizačního procesu. Aby někdo byl označován za blahoslaveného, je nutné ukončení beatifikačního řízení a jeden doložený zázrak.

¹⁶⁸ Srov. *Matka Alexie le Clerc*, s. 89 – 90.

¹⁶⁹ Prohlášení za ctihodnou – přídomek ctihodný se používá v katolické církvi pro označení významných osob, které dosud neprošly kanonizačním procesem a nebyly prohlášeny za svaté.

¹⁷⁰ Srov. AUBRY, J. *Pojď za mnou*, s. 80.

Nad toto není nic většího. To je přesný portrét blahoslavené Alexie. Uměla se vžít do utrpení druhých v takové míře, že se to stalo jejím vlastním utrpením, jak to o ní napsala sestra Angelika.

Alexie uměla se srdečností a něžností přicházet ke každému, kdo potřeboval pomoci, kdo byl zarmoucený nebo nemocný. Byla osobností své doby tím, že se svobodně rozhodla pro Boha a dala celý svůj život do jeho služeb, dokázala udělat velké dílo. Alexiino učení bylo prosté, ale velmi hluboké. Žila vždy v neustálém spojení s Bohem.¹⁷¹

---

¹⁷¹ Srov. *Seminář o zakladatelích - Školské sestry de Notre Dame*, s. 122 – 123.

Příloha III - P. Gabriel Schneider

Gabriel Schneider se narodil dne 20. března 1812 jako čtvrtý ze šesti dětí Matouše Schneidera, hodináře a obchodníka se smíšeným zbožím v Křemži a jeho manželky Roziny.¹⁷² V roce 1823 ukončil triviální školu¹⁷³ v Křemži a následující rok nastoupil studium na latinské gymnázium v Českých Budějovicích, kde vyučovali piaristé¹⁷⁴. V roce 1832 ukončil nižší studium a přešel na lyceum a filozofii. Po ukončení studia si podal žádost do kněžského semináře.

Dne 25. července 1837 byl vysvěcen na kněze, ale jelikož bylo dost kněží s ukončeným studiem, nedostal hned místo, a tak se na několik měsíců stal výpomocným duchovním tam, kde bylo potřeba. Krátce pobýval v Hosíně, Ševětíně, Kamenném Újezdu.

Dne 9. června 1838 ho biskupský ordinariát¹⁷⁵ poslal jako kaplana¹⁷⁶ na Chodsko do Klenčí pod Čerchovem. O rok později (1839) působil v Mrákově, kde založil spolky pro panny, jinochy a matky. Pozornost věnoval dívkám vyšlým z obecné školy, jež se snažil vést ke spořádanému životu. V srpnu 1842 přešel na nové působiště - stal se jím Hyršov.¹⁷⁷

Jak v Mrákově, tak i v Hyršově udržoval společenství panen. Jeho plány se však nesly mnohem výše. Věděl, že péče o křesťanskou výchovu dítěte je důležitá a velmi naléhavá. Chtěl proto založit v Hyršově klášter, v němž by vyučovaly řeholnice. Jelikož byl bez finančních prostředků, přislíbil mu místní dobrodinec Michael Schmidtpeter a jeho dvě sestry finanční podporu. Záměr mu schválil i českobudějovický kanovník dr. Vojtěch Mokřý, a proto v roce 1846 vypravil do Štýrského Hradce ke Školským sestrám sv. Františka dvě dívky z Hyršova – Markétu Grallovou a Barboru Seidlovou, aby tam vykonaly roční noviciát a získaly kvalifikované vzdělání pro výuku dětí v Hyršově.¹⁷⁸

Koncem roku Gabriel Schneider poslal do Štýrského Hradce další dvě kandidátky a první dvě dne 15. května 1847 přijaly řeholní roucho. Zatím Gabriel připravoval útulek pro výuku dívek. Rok 1848 ale zmařil jeho plány. Kvůli revoluci hrozilo rozpuštění a zničení klášterů.

¹⁷² Srov. Beran, J. *Gabriel Schneider, zakladatel kongregace Chudých školských sester de Notre Dame I.*, s. 4.

¹⁷³ Triviální škola vznikla za vlády Marie Terezie (1740 – 1780), kdy byla zavedena povinná školní docházka pro děti od 6 do 12 let, ve škole byl omezen vliv církve. Triviální školy měly naučit děti číst, psát a počítat.

¹⁷⁴ Piarista byl členem řeholních kleriků, jehož hlavním úkolem byla výchova mládeže. Klerik je bohoslovec studující na teologické fakultě.

¹⁷⁵ Ordinariát - v katolické církvi pomocný biskupský úřad pro správu diecéze vyřizující agendu správní (generální vikariát) a soudní (oficiálát) jménem biskupa.

¹⁷⁶ Kaplan – kněz určený v římskokatolické církvi za pomocníka faráři v duchovní správě.

¹⁷⁷ Srov. HALMOVÁ, E. *Dílo Prozřetelnost Boží. Životopisný nástin kněze Gabriela Schneidera*, s. 4 – 8.

¹⁷⁸ Srov. *Kongregace Chudých školských sester de Notre Dame (pod ochranou Matky Boží), mateřinec v Horažďovicích*, s. 1.

Dne 20. července 1849 navázal kontakt s mateřincem Školských sester de Notre Dame v Mnichově. Generální představená Terezie Gerhardingerová přislíbila spolupráci, ale v únoru 1850 přišel z Mnichova dopis, že tamní ordinariát nedoporučuje sestřám převzít ústav za současných podmínek.¹⁷⁹ Teprve koncem června přišlo z Mnichova prohlášení, že sestry převezmou ústav pod podmínkou, že Hyršov zůstane mnichovskou filiálkou do té doby, dokud nebude v Čechách zřízen vlastní mateřinec.¹⁸⁰

V Praze měl P. Gabriel Schneider podporu vlivných osob, ale chybělo mu schválení z Vídně. Koncem listopadu přijela matka Terezie Gerhardingerová do Hyršova a vyslala čtyři kandidátky do Mnichova. V říjnu ve Vídni povolili odchod bavorských sester do Hyršova, ale sestry dorazily do Hyršova až 30. listopadu 1851.¹⁸¹ Nový českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík ujistoval P. Schneidera, že ho všestranně podpoří.

V srpnu 1852 odjel P. Gabriel Schneider do Mnichova, kde předložil arcibiskupovi plán na založení vlastního mateřince v Hyršově, stále ale spojeného s mnichovským. Se souhlasem arcibiskupa odvezl do Hyršova čtyři čekatelky, z nichž dvě byly oblečeny. V červnu 1853 bavorské dvě sestry byly z Hyršova na vlastní žádost byly propuštěny, třetí sestra Rafaela Landhalerová dobrovolně zůstala, ale později také z kongregace vystoupila. Tím byl přerušen styk s Mnichovem.¹⁸²

Jelikož pokusy učinit Hyršov filiálkou selhaly, rozhodl se P. Gabriel Schneider na radu církevních hodnostářů založit samostatnou kongregaci, k níž dal souhlas i biskup Jan Valerián Jirsík. Řeholní stanovy byly zpracovány podle řehole sv. Augustina, jak je upravil pro francouzský řád Kanovníček sv. Augustina v první polovině 17. století jeho zakladatel P. Petr Fourier. Tyto stanovy schválil 2. srpna 1853 biskup Jirsík.¹⁸³

Dne 15. srpna 1853 složily v Hyršově dvě novicky, Remigie Stockingerová a Armella Widtma, oblekané v Mnichově, svaté sliby¹⁸⁴ a do noviciátu bylo přijato šest kandidátek.

Dne 18. srpna 1853 byl P. Schneider jmenován biskupem Jirsíkem notářem a provizorně i generálním představeným celé kongregace. V těchto hodnostech působil až do roku 1864, kdy byla zvolena generální představená M. J. Nepomucena Grallová.¹⁸⁵

---

¹⁷⁹ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 22 - 23.

¹⁸⁰ Srov. BERAN, J. *Gabriel Schneider, zakladatel kongregace Chudých školských sester de Notre Dame I.*, s. 48 – 50.

¹⁸¹ Srov. Tamtéž, s. 72 – 76.

¹⁸² Srov. BERAN, J. *Gabriel Schneider, zakladatel kongregace Chudých školských sester de Notre Dame II.*, s. 1 - 6.

¹⁸³ Srov. KOZAŇOVÁ, D. *Křesťanské výchovné systémy*, 1996, s. 3 - 4.

¹⁸⁴ Svaté sliby – skládání věčných slibů, kdy se profeska zasvěcuje „až do smrti“.

¹⁸⁵ Srov. J. BERAN. *Gabriel Schneider, zakladatel kongregace Chudých školských sester de Notre Dame II.*, s. 7.

Jelikož klášter v Hyršově nestačil na množství chovanek, zakoupil P. Gabriel Schneider roku 1854 starý minoritský klášter v Horažďovicích, jenž se posléze stal mateřincem.

Ke konci života P. Gabriela Schneidera měla kongregace 16 domů a 93 členek. V noci ze dne 14. na 15. února 1867 otec Gabriel Schneider zemřel. Podle matričního záznamu na organickou vadu srdeční, ale podle výpovědí jeho nejbližších byla příčinou jeho úmrtí upracovanost. Pohřben je na vyšehradském hřbitově.¹⁸⁶

P. Gabriel Schneider zasvětil kongregaci celý život. Řehole podle něho měla být zachována i v těch nejnepatrnějších bodech. „Přál si, aby v kongregaci vládl duch pravé sesterské lásky, duch trpělivé shovívavosti vůči chybám ostatních, duch snažného úsilí po svatosti a dokonalosti, duch obětavé nezištnosti v práci i namáháních.“¹⁸⁷

Po jeho smrti se kongregace stále rozrůstala. Dne 15. dubna 1909 papež Pius X. definitivně schválil stanovy Chudých školských sester de Notre Dame¹⁸⁸ a kongregace se stala institutem papežského práva.

V celosvětovém měřítku nebyl P. Gabriel Schneider se svým životním cílem povznést úroveň dívčího vzdělání žádnou výjimkou. Devatenácté století bývá někdy nazýváno stoletím ženských kongregací, neboť v té době se po Evropě „vyrojily“ desítky nejrůznějších řeholních společenství, jejichž počet není dodnes přesně znám. Byla to převážně nová společenství s pedagogickým či charitativním zaměřením. Tato společenství měla většinou místní charakter a vznikala pro konkrétní potřeby určitého regionu, proto jich bylo tolik. Přes řadu podobností zůstávala z každé nové kongregace její specifika, která jí byla předána osobností zakladatele a jeho charismatem.

Pater Gabriel Schneider nasměroval školské sestry nejen v otázkách duchovního života, ale také prakticky v jejich konkrétní pedagogické činnosti.

Z pedagogické koncepce P. Schneidera – tj. spojit vědomosti a dovednosti s čistým morálním profilem a pokud možno prohlubovat křesťanskou víru (v dnešní době ji však nelze uplatňovat všeobecně za každou cenu) a vychovat zodpovědné matky rodin – prakticky těží celá kongregace dodnes.¹⁸⁹

---

¹⁸⁶ Srov. *100 let kongregace Chudých školských sester de Notre Dame Horažďovice*, s. 9.

¹⁸⁷ *100 let kongregace Chudých školských sester de Notre Dame Horažďovice*, s. 7.

¹⁸⁸ Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dílo důvěry a lásky. Působení kongregace Školských sester de Notre Dame v českobudějovické diecézi v letech 1853 – 1948*, s. 26.

¹⁸⁹ Srov. *Seminář o zakladatelích – Školské sestry de Notre Dame*, s. 120.

Příloha IV – Rodný kraj sestry Akvinely

Zvonička ve Vřesníku

Rodný dům sestry Akvinely

Kaple Panny Marie v Křelovicích

Kostel narození Panny Marie

Kostel sv. Petra a Pavla

Rodinná hrobka rodiny Loskotové

Příloha V – Fotografie z Ústavu sociální péče v Horní Poustevně

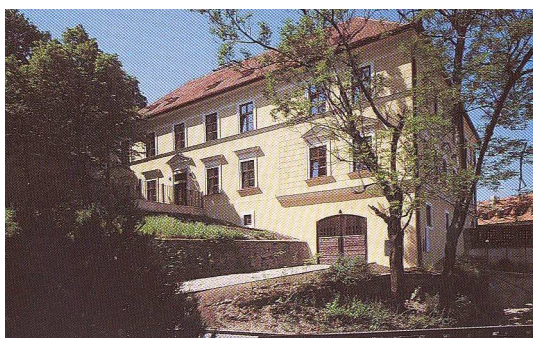
Příloha VI – Fotografie z Domova svaté Rodiny z Petřín

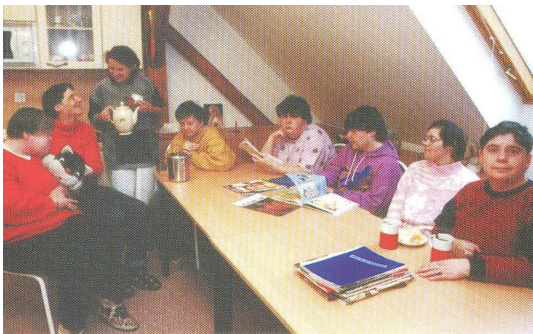
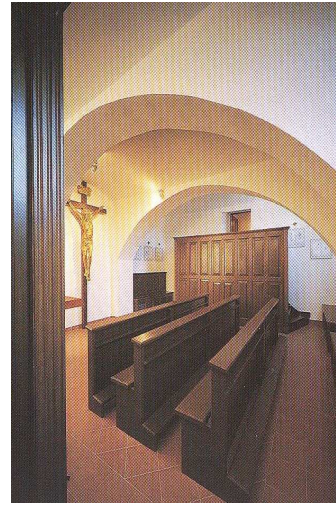
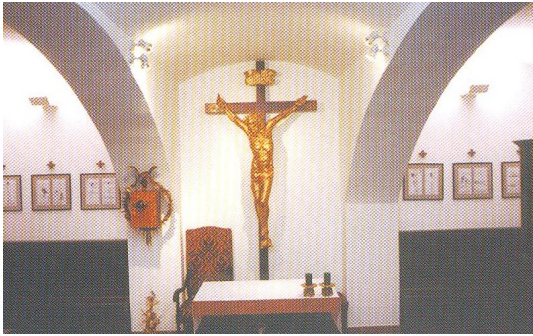

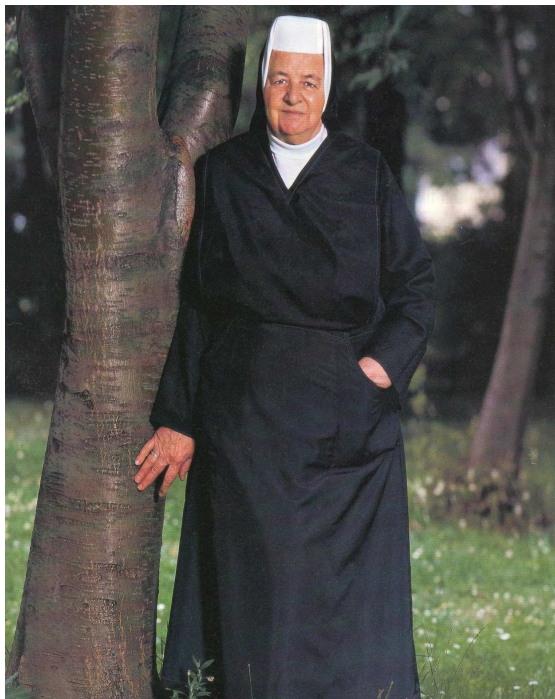
Příloha VII – Fotografie z Domova svaté Rodiny z Liboče

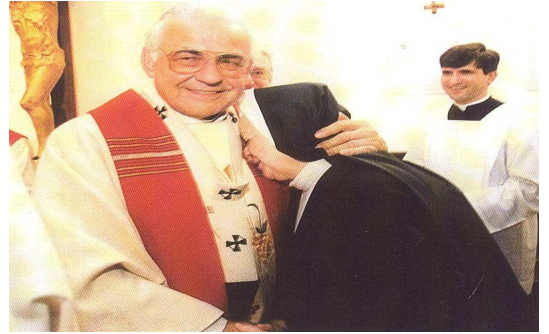

Příloha VIII – Fotografie sestry Akvinely

ABSTRAKT

NEVORALOVÁ, P. *Život a dílo sestry Akvinely*. České Budějovice 2007. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce M. Elichová.

Klíčové pojmy: kongregace Školských sester de Notre Dame, sestra Akvinela, Ústav sociální péče Horní Poustevna, Domov svaté Rodiny, osoby s mentálním a tělesným postižením

Bakalářská práce je přehlednou studií o životě a díle sestry Akvinely. Práce nás seznamujeme s kongregací Školských sester de Notre Dame, jejím historickým vývojem, organizační strukturou, charakteristikou kongregace, řeholním oděvem, přijímáním nových členek a pojednává o současnosti kongregace.

Kapitola „Život a dílo sestry Akvinely“ nám přibližuje život této sestry z kongregace Školských sester de Notre Dame, její dílo – Domov svaté Rodiny a její celoživotní práci, kterou věnovala péči o osoby s postižením.

ABSTRACT

NEVORALOVÁ, P. *Live and Work of Sister Akvinela*. České Budějovice 2007. Bachelor Work. The University of South Bohemia in České Budějovice. The Faculty of Theology. The Department of Practical Theology. The Supervisor M. Elichová.

Key terms: Congregation of School Sisters de Notre Dame, sister Akvinela, Institution of Social Care Horní Poustevna, Institution of St. Family, Mentally disturbed and physically disabled people.

Bachelor Work is a study about the life and work of Sister Akvinela. The aim of the thesis is to provide some information about the congregation of School Sisters de Notre Dame, its historical development, organization structure, characteristics of the congregation, neonastical clothes, accepting new members and also about the current situations of the congregation.

A chapter called „The Life and Work of Sister Akvinela“ draws the life of this sister from the congregation of School Sisters de Notre Dame nearest – the Institution of St. Family and its life's work dedicated to care for disabled people.